

ԲՐԻՏԱՆԱԿԱՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱՊԵՏՈՒԹԻՒՆԸ
ԿԸ ՄԵՐԺԵ ՊԱՏՄԱՍԻՋՈՑՆԵՐ
ՈՐԴԵԳՐԵԼ ՖԻՃԻԻ ԴԵՍ

ԼՈՂՏՈՂ. 6 (ՌՈՅԹԸՐՁ).- Բրիտանական Հասարակապետության արտաքին գործոց նախարարներու խորհուրդը երէկ անկախէջ ՖիՃԻԻ անդամակցութիւնը Հասարակապետութեան օրէնսդիր մարմիններուն, իբրեւ պատժամիջոց երկրին մէջ տեղի ունեցած պետական հարուստիքի, սակայն անհիւս մերժեց տնտեսական պատժամիջոցներ որդեգրել անոր դէմ:

Արտաքին գործոց նախարարներու խորհուրդը նաեւ պահանջեց անմիջապէս ապտարձակել վարչապետը եւ ճշդեց ժամանակացոյց մը սահմանադրական իշխանութեան վերահաստատման համար:

ԱԶՏԱԿ

AZTAG QUOTIDIEN POLITIQUE ET LITTÉRAIRE

1500 Լ.Ո. 73ԹԿ. ՏԱՐԻ, ԹԻԻ 72 (20535) ՉՈՐԵՎՇԱՐԹԻ, 7 ՅՈՒՆԻՍ 2000 10 ԷՁ

ԵՐՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ ԹՈՒՐԲԻՈՅ
ԿԸ ՅԻՇԵՅՆԵ ԶՆՁԵԼՈՒ ՄԱՅՊԱՍԻՃԻԸ

ՊՐԻԲՔՍԷԼ, 6 (ՌՈՅԹԸՐՁ).- Եւրոպական խորհրդարանը երէկ թուրքիոյ փոխանցեց, որ մահապատիժի դրուիւնը չընդուն անոր ձախողութիւնը կը մնայ խոչընդոտ մը Եւրոպական Միութեան անդամակցութեան ճիգերուն դիմաց:

ԹԵՐԻՒ ՌՈՏ ԼԱՐՍՈՂՆԻ ՏԵՂԵԿԱԳՐՈՒՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆ,
ԻՍՐԱՅԷԼ ԳՈՐԾԱԴՐԱԾ Է ԹԻԻ 425 ՈՐՈՇՈՒՄՆ
ՀԵՌԱՆԱԼՈՎ ԼԻԲԱՆԱՆԵՐԱՆ ԲՈՒՈՐ ՀՈՂԵՐԷՆ

ՖԻՆԻԼԻ ՈՒԺԵՐԸ ԱՅՍՕՐ ԿԸ ՄՏԱՆՁՆԵՆ ԼԻԲԱՆԱՆԵՒԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ ՍԱՇՄԱՆԻՆ ՀՄԿՈՂՈՒԹԻՒՆԸ

ԱՄԿԻ մասնագէտները երէկ արտաքին գործոց նախարարներու խորհուրդը նախապէս անդամակցութեան օրէնսդիր մարմիններուն, իբրեւ պատժամիջոց երկրին մէջ տեղի ունեցած պետական հարուստիքի, սակայն անհիւս մերժեց տնտեսական պատժամիջոցներ որդեգրել անոր դէմ:

ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

Հայ քաղաքական կուսակցութիւններու ներկայացուցիչները, Երկուշաբթի, 5 Յունիս 2000, երեկոյեան ժամը 6:30ին, Կաթողիկոս մը ունեցան «Երեւանեան» կեդրոնին մէջ:

Լիբանանեան եւ ազգային նարցերու շուք խորհրդակցութիւններէ ետք, Կաթողիկոսը կեդրոնացաւ Լիբանանի խորհրդարանական ընտրութիւններու վրայ: Ժողովը ընդգրկեց յառաջիկայ երեսփոխանական ընտրութիւններուն միացեալ հակատով ներկայանալու անհրաժեշտութիւնը:

Հանդիպումները պիտի շարունակուին:

Մ. Կ. 2. 4. ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՎՍՈՒՅՏ ՄԱՐՄԻՆ
2. Յ. Կ. ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԿԵՒՐՈՆԱԿԱՆ ԿՈՄԻՏԷ
ՌԱԿ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԾՐԱՆԱԿՅԻՆ ՎԱՐՁՈՒԹԻՒՆ
6 - 6 - 2000

ՓՈՒԹԻՆ ՀՌՈՄԻ ՄԷՁ ԱՐԾԱՐԾԵՅ ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՐՅԵՐ

Միջազգային դիւանագիտութիւնը տիրական կը երէկ Ռուսիոյ նախագահ Վլատիմիր Փութինի Հռոմ այցելութեան ընթացքին, յատկապէս երբ ան յայտնեց, թէ Մոսկուա «Հարցեր» կը դիմագրակ նախագահ Սյուպրտան Միլոշչեւիչի հետ, սակայն ան Արեւմուտքին կոչ ուղղեց Եռակուսակից ղեկավարութեան միջոցով քննարկելու վերջ տալու:

Մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին, ան դիտել տուաւ «Եթէ կ'ուզենք բան մը ընել Պալեստինայի կայունացնելու համար, պէտք է վերջ տանք պատժամիջոցներուն եւ Եռակուսակից միջազգային մեկուսացումէ դուրս բերենք»:

Փութինի իտալիա այցելութեան առաջին օրուան ընթացքին (Երկուշաբթի), նոյնպէս միջազգային քաղաքականութիւնը կը տիրապետէր:

Ան Մոսկուայի մէջ Մ. Նահանգներու նախագահ Պիլ Քլինթոնի հետ վեհաժողովը հազիւ աւարտած ուղղուած էր իտալիա, ուր

Փութին տեսակցեցաւ պապին հետ, բայց Ռուսիա այցելելու հրաւեր չուղղեց անոր:

առաջարկած է, որ Եւրոպա եւ ՕԹԱՆ հակահրթիռային միացեալ պաշտպանութեան ծրագիրը մը մշակեն:

Թէեւ Փութին յստակ դարձուցած է, թէ համաձայն չէ հակահրթիռային ազգային «վահան» մը հաստատելու ամերիկեան ծրագիրներուն հետ, պաշտպանութեան մարզի մեկնաբաններ յայտնած են, թէ Քլինթոնի հետ կնքուած ռազմավարական կայունութեան վերաբերող փաստաթուղթի մը մէջ, ան անձայն կերպով շեղած է Ռուսիոյ այն կեցուածքէն, թէ 1972ի հակամիջամարտառարարական հրթիռներու համաձայնագիրը պէտք չէ փոխուի:

ՊՄՊԸ ՄՈՍԿՈՒԱ
ԶԷ ՀՐԱԻՐՈՒԱՄ

Փութին, նախագահի պաշտօնը ստանձնելէ ետք այնչափ անհանգիստ էր արտաքին այցելութեան ընթացքին, վարչապետ Ճիւրխանտ

ՎԵՐՁՆԱԿԱՆ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳՐԻ ՄՐ
ՊԱՏԿԵՐԱՅՈՒՄՆ ՊԱՍՐԱՍՏԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ

ՊԱՂԵՍՏԻՆԵՒԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ ԲԱՆԱԿՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՊԻՏԻ ՎԵՐՍԿԱՆ ՅԱՌԱՋԻԿԱՅ ԸԱԲԱԹ ՈՒՍԵՒՆԿԹԵՒՄԵՆ ՄԷՁ

Արաֆատ կ'ընդունի Օլպրայթը իր կեդրոնատեղիին մէջ:

Իսրայէլեան եւ պաղեստինեան պատուիրակութիւնները յառաջիկայ շաբթուան մէջ Ուաշինկթոնի մէջ պիտի վերսկսին բանակցութիւններուն՝ պատրաստելու համար վերջնական համաձայնագրի մը պատկերացումը, յայտնեց Միացեալ Նահանգներու արտաքին գործոց նախարար Մատրիչն Օլպրայթ երկէ: Ան ըսաւ նաեւ, որ պաղեստինեան իշխանութեան նախագահ Եսսկր Արաֆատ Յունիս 14ին Ուաշինկթոնի մէջ տեսակցութիւն պիտի ունենայ նախագահ Պիլ Քլինթոնի հետ:

Օլպրայթ կը խօսէր Արաֆատի հետ Ռամալլայի մէջ ունեցած հանդիպումի մը աւարտին: Ամերիկացի Տար. ք. Էջ 10

ԻՍՐԱՅԷԼԵԱՆ ՈՒԺԵՐՈՒ ԼԻԲԱՆԱՆԷՆ ՅԵՌԱՅՈՒՄԸ «ՈՍԿԻ ԱՌԻԹ» ՄԸ ԿՐՆԾԱՅԷ ՄԻՋԻՆ ԱՐԵԷԼԵԻ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ՀԱՄԱՐ

Յորդանանի Ապտալա բազաւորը յայտնեց, որ իսրայէլեան ուժերուն Լիբանանէն հեռացումը «ոսկի առիթ» մը կ'ընծայէ Միջին Արեւելքի իրադրութեան համար:

Ապտալա բազաւոր, որ կը խօսէր Միացեալ Նահանգներու մէջ տեղի ունեցող խորհրդակցութիւնի մը ըսաւ, որ Իսրայէլի հեռացումը ցոյց կու տայ, թէ ներկայիս պետութիւնը անկեղծ է դրացիներուն հետ իրադրութիւն հաստատելու իր դիտարկութեան մէջ: Յորդանանի գահակալը անկեղծ, որ վերջին հաշիւի պիտի մը ընկնեցաւ է Սուրիոյ նախագահ Հաֆէզ Ասատի հետ, որ լաւատեսութեամբ արտաքին յարաբերութեան հետ, որ Ասատ ղեկավարելու յայտնած է, բանակցութիւններուն առկայիման համար. բայցեւայն պէտք չէ շտապէ, որ Սուրիա կ'ուզէ իրադրութիւն հաստատել:

(ՌՈՅԹԸՐՁ)

ԵԹԵ ՍՈՒՐԻԱ - ԻՍՐԱՅԷԼ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԲԱՆԱԿՅՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ ՉՎԵՐՍԿԱՆ, ԻՍՐԱՅԷԼԻ ԶԻՒՍԻԱՅԻՆ ՍԱՀՄԱՆԸ ԿՐՆԱՅ ՎԵՐՍԻՆ «ՏԱՔՆԱԼ»

Հիրանանէ հեռանալով՝ Իսրայէլ պահանջած է իսրայէլեան սահմանագիծ մը, որ սակայն կրնայ վերստին «տաքնայ», եթէ Սուրիա - Իսրայէլ իսրայէլեան բանակցութիւնները չվերսկսին, յայտնեց նախագահ Հաֆէզ Ասատի կենսագիրը՝ Փէթրիք Սիլ:

Բրիտանացի լրագրող Սիլ ըսաւ, որ այն հանգրուանին կարելի է հաստատել, որ արտասովոր որեւէ երեւոյթ կամ արտաք չարձանագրութեան սահմանին վրայ, եւ Հրգայալ իսրայէլեան կը գործէ: Սիլ, որ կը խօսէր մամլոյ ասուլիսի մը ընթացքին, անկեղծ, որ Իսրայէլ վտանգաւոր քայլ մը առաւ միակողմանի որոշումով հեռանալով Լիբանանէն: Իսրայէլի առած այդ որոշումը վտանգաւոր պիտի մնայ այնքան ատեն, որ Սուրիոյ հետ բանակցութիւնները չեն վերսկսած: Սիլ դիտել տուաւ նաեւ, որ Լիբանանէն հեռացումը քայլ մըն է միայն իսրայէլեան ճամբուն վրայ եւ եթէ իսրայէլեան զիջ հաւատան, որ ասիական ճամբուն վերջապետութիւնն է, սահմանագիծը անցած մը եւս պատերազմի ճակատ պիտի դառնայ: Ան ըսաւ նաեւ, որ թէեւ ներկայիս Սուրիոյ ճակատը քնացած է, սակայն այդ վիճակին մէջ երկար պիտի չմնայ եւ թէ ուշ կամ կանուխ բանակցութիւնները կ'ուզենք:

Տար. ք. Էջ 10

ՂԱՐԱԲԱՂԻ ՀԱՐՅԸ ԼՈՒԾԵԼՈՒ ՀԱՄԱՐ ՀՈՂԱՅԻՆ ՓՈԽԱՆԱԿՄԱՆ ՀԱՐՅ ԲԱՅԱՐՁԱԿԱՊԷՍ ԳՈՅՈՒԹԻՒՆ ԶՈՒՆԻ

Հայաստանի արտաքին գործոց նախարար Վարդան Օսկանեան զուտ քաղաքական շահագործում որակեց վերջին երկու ամիսներուն յատկ ուժերու կողմէ տարածուած այն լուրերը, թէ Հայաստանի իշխանութիւնները մտադրած են Լեռնային Ղարաբաղի հարցը լուծել հողային փոխանակման՝ Մեղրիի շրջանը Արարատի մարզին յանձնելու միջոցով:

Հողային փոխանակման հարցը արծարծուած է հայ-արարատեան ընթացքին եւ ի սկզբնապէս մերժուած է Հայաստանի նախագահ Ռոպէրթ Քըչարեանի կողմէ: «Այս հարցը փակուած է: Նմանօրինակ հարց գոյութիւն չունի», յայտարարեց Վ. Օսկանեան Կիրակի օր պատկերասփռուած հարցազրույցի մը ընթացքին:

Նախարար Օսկանեան անկարելի նկատեց նմանօրինակ գաղափարի մը իրագործումը: Միջազգային հանրութիւնը կրնայ այլապէս ձեռք բերել Լեռնային Ղարաբաղի կարգավիճակին համար. ինչպէս որ տեղի ունեցաւ 1996ին, ԵԱՀԿի Լիպսոնի վեհաժողովին, սակայն այնպիսի զորաւոր պետութիւն մը չի կրնար այլ պետութեան մը լուծումը պարտադրել իր հողերը կորսնցնելու գնով: Միջազգային գետնի վրայ նմանօրինակ բան չէ եղած: Ասիկա հողային ամբողջականութեան սկզբունքի բռնաբարում կը նկատուի: Նախարար Օսկանեան նշեց, որ Հայաստան մտահոգուելու ոչ մէկ պատճառ ունի:

ՉԵՉԵՆԻՈՅ ՄԷՁ ՌՈՒՍԱԿԱՆ ՈՒԺԵՐՈՒ ՀՐԱՄԱՆԱՏԱՐԸ ԿՈՉ Կ'ՈՒՂՂԵ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԻՇԽԱՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐՈՒՆ՝ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՎԵՐՁ ՏԱԼՈՒ ՄԻՋՈՅ ՄԸ ԳՏՆԵԼՈՒ

Չեչենիոյ մէջ ուսուցանող ուժերու հրամանատար գործարար կենսատի թուրքեան երկրի քաղաքական անձնաւորութիւններուն կոչ ուղղած է կարելի եղածին չափ շուտ րմբոստ շրջանին մէջ Մոսկուայի արշաւին վերջ տալու միջոց մը գտնելու:

Սակայն թուրքեան մերժած է չեչեն նախագահ Ասյան Մասխաթովի հետ բանակցութեան ձեռնարկել՝ պատերազմին վերջ տալու համար:

«Քաղաքական անձնաւորութիւնները իրենք կը սկսին պատերազմը, պէտք է անոր վերջ տան», ըսած է ան՝ առաջարկելով հանրապետի մը կայացնել՝ որոշելու համար շրջանին կառավարիչը: Ան յայտնած է, թէ այդ պաշտօնին համար իր թեկնածուն միւլֆի Ահմէտ Հաճի Բատիրովն է:

Տար. ք. Էջ 10

ԹՈՒՐԲԻՈՅ ԽՈՐՀՐԴԱՐԱՆԸ ԿԸ ՎԱԵՐԱՅՆԵ ԿԱԶՏԱՐ ԿԱՊՈՅՏ ԳԵՏ ԽՈՂՈՎԱԿԻՆ ՎԵՐԱԲԵՐՈՂ ՀԱՄԱՁԱՅՆԱԳԻՐՆԵՐԸ

Թուրքիոյ խորհրդարանը անցեալ շաբաթ վաւերացուցած է կապտար կապտոյ Գետ խողովակի ծրագրին վերաբերող համաձայնագիրները: Ծրագիրը կ'առաջադրէ ուսական բնական կապ մղել դէպի Թուրքիա՝ Սեւ ծովու ձախումը: Սակայն խորհրդարանականները պահանջած են, որ կառավարութիւնը համաձայնագիրներու մանրամասնութիւնները յայտնէ: Հետեւաբար, անցեալ շաբաթավերջին դոնիպակ նիստ մը կայացուցած է:

Խորհրդարանի նիստին ընթացքին, անցեալ Հինգշաբթի օր, երեսփոխաններուն խօսելով, ուժանդիտի նախարար ձուժուր Էրսիւմէր, ըսած է, թէ Կապտոյ Գետի գծով համաձայնագիրներուն մանրամասնութեանց հրատարակումը ի վնաս թուրքիոյ եւ Ռուսիոյ պիտի ըլլայ: Այս պատճառով կայացուած է դոնիպակ նիստը:

Հակադրածելով այն բնութագրութիւններուն, թէ թուրքիա գերկախեալ պիտի դառնայ Ռուսիային՝ ծրագրին ամբողջացումէն ետք, Էրսիւմէր ըսած է, որ թուրքիա յաւելաւ 7 միլիաոն խորանարդ մետր բնական կապի պէտք ունի, ոչ միայն հանրութեան սպառումին համար, այլ նաեւ 10 տարիէն էլէկտրականութիւն արտադրելու նպատակով:

(Թ.Տ.Ն.)

ԳՐԱՆՕՍԱԿԱՆ

ՆԱՄԱԿՆԵՐ` ԳՐՈՒԱԾ ԲՈՒՐ ԺԱՄԱՆԱԿԱՅԻՆ ԸՆԱՐ

Չայաստանի Գրականութեան Եւ Արուեստի քանգարանի հրատարակչութիւնը հերթական գիրքն է ներկայացրել ընթերցողի ուշադրութեանը, որի տպագրութիւնը կրկին հովանաւորել է ամենրկահայ գրասէր, բարերար Յարութիւն Սինոնեանը։
Չայի արուեստութեան մէջ առաջին անգամ փորձ է արուած ներկայացնել Կոմիտասի նամակահինը։ Թուում է, թէ հայ երաժիշտներից ոչ մէկի մասին այնքան չի գրուել, որքան Կոմիտասի, թուում է, նրա կենսագրութեան ամեն մի քայլն արձանագրուած է պատմութեան համար եւ ծանօթ է լայն հասարակութեանը։

Այսուհանդերձ, նրա ստեղծագործութեան եւ երաժշտական գործունէութեան որոշ կողմեր տակաւին բաւարար չափով ուսումնասիրուած չեն։ Այս առումով հարուստ նիւթեր կան եղիշէ Չարեքի անուան Գրականութեան եւ Արուեստի թանգարանի Կոմիտասի արխիւում։

Սկզբնապէս թանգարանին մի քանի նուիրատուութիւններ արուեցին, որոնց թոււմ Կոմիտասի կեանքի վերջին շրջանի առեղծուածային հարցերով զբաղուող ֆրանսահայ հոգեբուժ Լուիզ Ֆովփ-Յովհաննիսեանից։ Այնուհետեւ, համագործակցելով մաշտոցեան Մատենադարանի հետ, հնարարուեց չափով կանխուեց Կոմիտասի ֆոնտի քայքայումը։ Գրեթէ միաժամանակ վերականգնուեց նաեւ Կոմիտասի *յոյալը*, որը վաղուց ևի վեր խցում եւ խեղուած էր։ Այս անգամ Չալէպում Չայաստանի Չճրարագետութեան գլխավոր իրւ պատուս Արեգ Յովհաննիսեանի հոգաբարդութեամբ թանգարանին աջակցեց հալէպահայութիւնը։ Ու անա թանգարանի հրատարակչութիւնն անչափ կարեւոր մի աշխատութիւն է հրապարակել։

Մամուլում թրթրեցում եւ հանդէսներում հրատարակուել են Կոմիտասի 100ի համուող նամակներ, որոնք դժբախտաբար յայտնուել են պատահաբար, յանգիւ մշակոյթի, երաժժչտութեան հետ կապ չունեցող մարդկանց շնորհիւ։ Երաժշտագէտ Յողիկ Պէքարեանը երկար տարիներ հաւաքել է ցանցերի այդ նամակները, համակարգել, ստուգել այդ նամակների վաւերականութիւնը, կազմել ծանօթագրութիւններ։ Գրքի հեղինակը ներկայացրել է 160 նամակ։

- Ի հարկէ, սա չի կարելի համարել Կոմիտասի նամականու լիակատար ժողովածու, որովհետեւ ինչ-որ մասնակ ինչ-որ ածող միշտ էլ կը յայտնուի մի նոր նամակ, մեր գրոյցի ժամանակ սաաց Յողիկ Պէքարեանը։ Նամակները են վերցրել են մեր թանգարանի երաժշտական, գրական, թատերական բաժնիներից, ուսումնասիրել են Մատենադարանում եւ Չայաստանի պետական արխիւում եղած նամակները։ Սակայն դեռ կան նամակներ, որ գտնուում են անհատների մօտ։ Օրինակ, ես գիտեմ, որ երաժժուագէտ Ռուպիք Աթայեանի մօտ եւս կան չհրապարակուած նամակներ Չայաստանի ազգային ակադեմիան ցանկութիւն ունի ներկայացնելու Կոմիտասի նամականու ակադեմական հրատարակութիւնը։ Սակայն առայժմ դա չի յաջողուել, եւ այս գիրքը թիչ թէ շատ լիակատար ժողովածու է։ Ամեն դէպքում Յողիկ Պէքարեանը շարունակում է իր որո-

ՔՆՆՈՒԹԻՆՆԵՐԻ ԽԱՂԱԳՈՒՄԱՐՆԵՐԸ ԳՐՈՒԱԾ ԵՆ, ՊԱՐՈՆԱՅՔ

Անցած շարաթ «Հայոց Աշխարհ»ը անդրադարձել էր յայտը շատերին յուզող` դ պրոպանդաի աւարտական եւ համայնարանների ընդունելութեան քննութիւնների հարցին։ Նշուել էր նաեւ ալն դրամահաւաքը, որն արդէն իսկ իրականացոււմ է յիշեալ քննութիւնների «նախապատրաստական» շխտատանքների շրջանակներում։ Մեր ունեցած տեղեկութիւններով` կրթութեան եւ գիտութեան նախարար էդւարդ Ղազարեանը պատրաստոււմ էր հանդէս գալ բերուած փաստերի հերքումով։ Սակայն մինչեւ օրս նա այդ բանը չի արել։

Նախարարին հասկանալ կարելի է։ Քանզի դժուար է պատկերացնել, թէ ինչպէս պէտք է հերքել իր համակարգում ծաղկող կաշառակերութիւնը, երբ դա իրատեսում են կաշառակերներն իրենք։ ՉՄ Մայիսին հեռուստատեսութեամբ` «Չ2» ծրագրով ցուցադրուցին Երեւանի մանկավարժական հիմնարկի մի խումբը` դասախօսներ, որոնք ձերբախուցուել էին աւարտական քննութիւնների ժամանակ ուսանողներից կաշառք հաւաքելու համար։ Յատկանշական է կաշառակերներից մէկի խոստովանութիւնը, որ տեղի ունեցածը համատարած երեւոյթ է համայնարանական համակարգում։

Ինչ խօսք, վարուց արդէն նորութիւն չէ, որ կրթութեան եւ գիտութեան նախարարութիւնը չի վերահսկում համայնարանների ուսումնական գործընթացը եւ, մասնաւորապէս, համայնարանների աւարտական քննութիւնները։ Այստեղ աուաւել հետաքրքրուում են ընդունելութեան քննութիւններով։ Բոլորի աչքերի առաջ է անցած տարուան ընդունելութեան քննութիւնների դառ բորժը։ Իսկ այս տարուան պատկերը «խոստանում» է շատ անելի տխուր յիւնը, քանզի արդէն իսկ ամէն ինչ արուել է այդ ուղղութեամբ։

Դատէք ինքներդ։ Արդէն Յունիս ամիսն է, մի քանի օրից դիմորդներ պէտք է սկսեն ընդունելութեան քննութիւններին մասնակցելու փաստաթղթեր ներկայացնել։ Սակայն մինչ օրս չկա «Դիմորդ-2000» ուղեցուցը։ Ու մից եւ ի՛նչպէս է դիմորդ պարգելու, թէ ինչ կարգով են այս տարի անցկացուելու քննութիւնները։ Ընդունելութեան քննութիւնների կանոնակարգ վաղուց հաստատուել է Հայաստանի արդարադատութեան նախարարութեան կողմից, այսինքն` օրէինքի ուժ է ստացել։ Սակայն մինչեւ օրս այդ օրէնքը չի հրապարակուել, նոյնիսկ նախարարութեան պաշտօնաթերթում այն չի տպուել։ Ինչո՞ւ։ Այդ ի՛նչ

ունենըը։ Այս գիրքը որոնումների արդիւնք է, գիտական լուրջ աշխատանքի արդիւնք։ Եթէ հաշուի առնենք, որ Կոմիտասը սոսկ երաժժչտական գործիչ չի եղել, այլ ազգային խոշոր անհատականութիւն եւ ծանօթ է եղել ժամանակի հոգեւոր աշխարհի մեր բոլոր մեծութիւններին (Իսկ դա, ևի հարկէ, ամփոփելի է), ապա այս գրքի արժեքն աւելին է, քան սովորական մի աշխատութիւն։ Յովհաննէս Թումանեան, Մարիամ Թումանեան, Գարեգին Լեւոնեան, Սկրտիչ Խրիմեան, Սպիրիդոս Մելիքեան, Սիւրանուշ, Մաղաքիա Օրմանեան, Մատթէոս Իգմիրլեան, անհ հասցետւորերի ոչ լրիւ ցանկը, որոնք նամակներ է ուղղել Կոմիտասը։

Կոմիտասը բարեկամական սերտ կապի մէջ է եղել Արշակ Չոպանեանի հետ, որին ուղղուած նամակները մասնաւորապէս լուսաբանում են մեծ երգահանի գաղափարական դիրքորոշումներն ու քաղաքական ըմբռնւմները։ Չոպանեանին գրելին ցա անդրադարձել է նաեւ Էջմիածնի միաբանութեան ներքին կեանքում տիրող մթնոլորտին, շօշափել մի շարք կարեւոր ազգային, քաղաքական խնդիրներ։ 1908 թուականին Թիֆլիսից ուղարկուած նամակում Կոմիտասը գրում է.

«Մեր երկիրն էլ ազատուեց, բայց ապագան տխուր կամ մռայլ եւ խիստ անորոշ է, մենք այլեւս ինքնուրոյն կուլտուրա կամ քաղաքական կեանքի վրայ իսպ պիտի քաշենք, թէեւ մտաւոր կամ օրէնքով ազատ զարգացման ճանապարհը բացուեցաւ, բաց էլ կը մնայ, եթէ այժմէն ձեռք չգարնենք անմիջապէս ազատ կամ նոր ուղղութեան նուիրուտին, թէ չէ այդ էլ կը կորցնենք ժամանակի ընթացքում սահմանադրութեան ամրանալովը։

Որովհետեւ կամ վասնզի վաղ թէ ուշ իսլանական միութիւնը, պիտի շարունակէ եւ պէտք է զարկ տայ իր կրթութեան վրայ` վրժ առնելու բոլոր հպատակներէն, ուրեմն ապագայում կամ հետագայում որպէ՛կ կարողանանք մեր ուսումնարանների դէպք մեր ձեռքում պահել, պէտք է այժմէն իսկ սկսենք կամ կազմակերպենք շուտափոյթ քանքերով դէպի ուսում, որ ճնշման դէմ դնել կարողանանք, եթէ զենքին ապահիճենք, զէնքը աւելի ուժեղ է, մեզ կը ճնշէ իր ուժով։ Գոնէ եւ այսպէս են կարծում»։

Ուշագրաւ եմ Յովհաննէս Թումանեանին եւ իշխանուհի Մարիամ Թումանեանին հասցեագրած նամակները, որոնցում Կոմիտասը խօսում է «Անուշ» պոեմի հիման վրայ օփերա ստեղծելու իր ցանկութիւնների մասին։ Նամակներից տեղեկանում ենք, որ Կոմիտասը գրել է օփերայի երգային հատուածների զգալի մասը։ Թէ հետագայում ինչ ընթացք է ունեցել այդ աշխատանքը եւ ինչ ճակատագիր են ունեցել կոմիտասեան օփերային բնագործը մնում է անյայտ։

Կոմիտասի կենսագրութիւնն` ուսուլմնասիրողների համար հարկաւ անչափ կարեւոր են Կեհեփառ հայրապետ. Ամենայն հայոց կաթողիկոս Մատթէոս Բ.ին (Մատթէոս Իգմիրլեան) 1909 թուականի Յունուարի 9ին եւ 1910 թուականի Յունուարի 12ին ուղղուած նամակները։ Առաջինում Կոմիտասը գրում է.

«Վեհափառ Տէր, քսան տարի է Մայր Աթոռ Ս. Էջմիածնի միաբան եմ։ Մտել եմ այս հաստատութեանը ծառայելու նպատակով։ Քսան տարեան ընթացքում շրջապատն ինձ թոյլ չէ տուել այն անելու, ինչ կարող էի, որովհետեւ տեսայ միայն որոգայթ եւ ոչ արդարութիւն։ Ներադերս բուլացել եմ, այլեւս տոկալու ճար ու հնար չունեմ։ Որոնում են հանգիստ, չեն գտնում, ծարաւի են ազնիւ աշխատանքի, խանգարում են, փափաքում են հեռու մնալ, խցել ականջըմերս չլսելու համար, զոցել աչքերս չտեսնելու համար, կապել ոտքերս չգաղթակղուելու համար, սանձել զգացումներս վերը դովուելու համար, բայց զի մարդ եմ, չեմ կարողանում։ Խիղճս մեռնում է, եռանդս պաղու է, կեանքս մաշուում է, եւ միայն վարանանքս է բուն դնում հոգուս ու սրտիս խորքում։

«Եթէ հաճոյ է Վեհիղ ինձ չկորցնել, այլ զըտնել, արտասուելով աղերսում են արձակեցէք ինձ Ս. Էջմիածնայ Միաբանութեան Ուխտէան Ենշանակեցէք Սեւանայ Մեծաստանի մեակեցաք։

«Քսան տարի կորցրի. գոնէ մնացած տարիներս շահեցնեմ եւ անդորրութեամբ գրի առնեմ ուսումնասիրութիւններիս պտուղները իբր առաւել կարելու ծառայութիւն հայ տառապեալ սուրբ եկեղեցու եւ գիտութեան»։

Այս նամակը կարելու տեղեկութիւններ է հաղորդում Կոմիտասի հոգեկան վիճակի մասին։

Սակայն չնայած հոգեւոր այս ծանր վիճակին, Կոմիտասը մտառնում է իր անճնակաւ վիճակը եւ կրկին ազգային, մշակութային հարցերի լուծումներ առաջարկում։ Մէկ տարի անց նոյն հարցով ուղարկուած նամակում Կոմիտասը գրում է.

«Վերջին 20-30 տարիները պատկերացնում են մեր հոգեւոր երաժշտութեան աստիճանական անկումը ընդհանուր իսկ եկեղեցիներում։ Ընկնում են եւ անյայտանում իսկական հայ հոգեւոր երաժշտութեան տեսնծագործութիւնները շարականները, եւ տեղի տալիս պատարագի երգեցողութեանց։ Ազգային ճաշակն օտարացած է խորթացած, աւելին կ'ասենք, ծանրի առարկայ դարձած յանձին տգէտ եւ անճնապատաս ողպրապետներ, որոնք չգիտեն իրանքը, չեն էլ ուզում որոնել, սովորել եւ արհամարհելով ամէն ինչ բերում են իբր գեղեցիկ, ընդիտ, բայց իրօք կործանարար երաժժչտութիւն։ Ուստի զարմանալի չէ այն անայտութիւն, որ տիրում է հոգեւոր երաժշտութեան մէջ»։

«Կոմիտաս. Նամակներ» գիրքը, որի հեղինակը Յողիկ Պէքարեանն է, իսկապէս լուրջ, անչափ կարեւոր աշխատութիւն է, կարեւոր է գիտական աշխարհի եւ շարքային ընթերցողի համար։

Ներվնայացումս՝ 16ծ նամակների մեծագոյն մասը տպագրոււմ է առաջին անգամ. եւ մոր լոյսով է երեւում Կոմիտասը։ Կարծում ենք, որ գիրքը փնտռուելիք իրատարակութիւն կը դառնայ նոյնիսկ մեր օրերում։

ՍԵՐԳԷՅ ԳԱԼՈՅԵԱՆ

<div>«Ազգ»</div>

Ծակելու մէկ քննութեամբ ընդունուեւն իրաւարանական եւ արեւելազխտական:

Շարունակենք կրթութեան եւ գիտութեան նախարարութիւնը, որպէս այս տարուան ընդունելութեան քննութիւնների արժէքատր րարեփոխում, նշում է բողոքարկման աշխատանքի նոր կարգը։ Այդ «նորը» հետեւեայն է. բողոքարկման առաւելին յանձնախումբը չի լինելու, իսկ դիմորդի բողոքը քննակերպ է... գնահատական դրած յանձնախումբը։ Վերադառնում ենք պաշտելի այն ժամանակներին, երբ բողոքի պատասխանը տալիս է նա, ումից որ բողոքում էինք։ Աւելին, եթէ նախորդ տարիներին բողոքարկումից յետոյ յանձնախումբը հանդիպում էր դիմորդին, ծնողին եւ բրաւնց բերած մասնագէտին եւ փորձում հիմնաւորել իր դրած գնահատականը, ապա այս տարի տոյն լուզւել հանրապետւոր կայանալու է... բողոքի դիտարկումից առաջ։ Երեւի այն բանի համար, որ բողոքարկումից յետոյ կողմերն իրարից պո՞ւ մնան։

Եւ, վերջապէս, քննութիւնների վերահսուկման մասին։ Դեռեւս վերջնականապէս էլ որոշուելւ. այս տարի աւարտական ընդունելութեան քննութիւնների ժամանակ լիազօրներ եւ դիմորդներ լինելու՝ են, թէ՛։ Նախարար րացմիցս նշել է, որ Նաստու ունի քննութիւնների վերահսկումն ամբողջովին յանձնել համայրսարաններին։ Ինչ խօսք, հիանալի գաղափար է։ Մասնաւոր, եթէ յիշոււմ ենք մանկավարժական հիմնարկի վերոյիշեալ դէպքը։ Ի դէպ, կաշառք վերցնելիս բունուած դասախօսներից մէկն անցնալ տարուան քննութիւնների ժամանակ կրթութեան եւ գիտութեան նախարարութեան լիազօր ներկայացուցիչ է եղել։ Հիմա պարզ է, թէ ինչպէս են անցնալ տարի վերահսկուել քննութիւնները։ Դա միակ դէպքը չէ։ Անցեալ տարի նախարար Ղազարեանը որոշ համայնարաններում լիազօր ներկայացուցիչ էր նշանակել այնպիսի մարդկանց, որոնք այդ նոյն համայնարանում պաշտօն էին զբաղեցնում եւ, բնականաբար, յանձնախումբերի վրայ ազդեւ լծակներ ունէին։ Աւելին` որոնք այդ նոյն համայնարանում էին իրենց մասալի լիազօրները վերահսկում էին իրենց մասալի գիտութեան աւարկայական քննութիւնները, եւ նոյնիսկ նրանք դիմորդ բարեկամ - հարապատներ ունէին։

Ինչ խօսք, ոմանք այսօր յայտնուել եւ դրժնարին կացութեան մէջ։ Վերջին դէպքերից յետոյ կարգ է, որ «նախապատրաստական» ողջ աշխատանքը փտանդուեց։ Բայց միւս կողմից էլ չի կարելի լքել խաղը, երբ խաղադուժարն արդէն դրուած է։ Այն էլ ինչպիսի խաղազուժար։

Վ. ԱՌԱՔԵԼԵԱՆ

<div>«Հայկ»</div>

ՄԱՐՍԱՓԵԼԻ ՀԱԿԱԴՐՈՒԹԻՒՆ

Որքան էլ յատկապէս առաջին հայեացքից, սա կարող է րուալ հակասական, այնուամենայնիւ, մեծ ցանկութեան դէպքում, կարող ենք համակերպուել նաեւ այն մտքին, որ վերջին տարբ տարիների ժամանակահատուածում մեր իշխանութիւնների կողմից իրականացուող պաշտօնական քարոզչութիւնը կարողացաւ, թէկուզ ապագային գտիչի միջով, բայցեայնպէս անցկացնել միֆը, առասպելը, բանահիւտութիւնը։ Դամածայնենք, որ լաւատեսութեան եւ գործնական քայլերի ձեռնարկման պատրաստականութեան դէպքում իւրաքանչիւր բացասական երեւոյթի խորքում հնարաւոր է յայտնաբերել բանական հատիկ եւ այն ընկալել որպէս առարկայական. ինչ-որ տեղ նաեւ դրական արդիւնք։ Նշենք, որ նման եզրակացութիւնը վերաբերում է բացառապէս մի կտրուածքի, եւ ոչ թէ «նախկինների» քաղաքականութեան ընդհանուր գնահատականն է։ Կտրուածքն հետեւեալն է. ներկայումս, երբ արդէն մեր հանրապետութեան ներսում, ըստ Լուքեան, գոյացել է տեսակետների, համոզումներների, կարծիքների եւ համապատասխան եզրայանգումների արտայայտման շուկայ, մեզգանում արտաշնչող ցանկացած ոք այլեւս ընդունակ է կառուցել սեփական դատողութիւններ եւ ձեռքի տակ եղած փաստերով սեփական գնահատանքի արժանացնել հայոց պատմութեան այս կամ այն դրուածք։ Առասպելածին զգացմունքայնութիւնը, ինչպէս եւ սրանից բխող երգերն ու ձօճերը, ֆուլբորային այլեւայլ դրսեւորումները, բարեբախտաբար, այսօր արդէն ազգային քաղաքականութիւն չեն (ինչպէս, օրինակ, խորհրդային ժամանակահատուածում), թէպէտ պարտադիր կարգով ազգային նկարագրի եւ բարոյահոգեբանական ոգու արտայայտման հաստատուն մնուչ են։ Առաւել ընդունելիս այն է, որ գոնէ 20րդ դարի համար մեզանում հիմա գրեթէ չկան բանահիւսական հերոսներով փոխարէնը կալ հնարաւորութիւն բոլորի մէջ տեսնելու նախեւառջ մարդ իր առաւելութիւններով ւ թերութիւններով հանդերձ։ Ալեքսանդր Խատիսեանի եւ Սիմոն Գրացեանի, Դրօ Կանայեանի եւ Գարեգին Նժդեհի, խորհրդային Օգոսեանի եւ Արամ Մանուկեանի անունները սրտի ընկալումներով այլեւս առասպելական Արա Գեղեցիկը կամ Պարոյր Սկալորդին չեն։ Ժամանակի թէյաղաքանքով ձեռքբացաւուած համապատասխան մակդիրներից նրանք հիմա ունեն անոււ, ազգանու, հայրանու, յստակ կենսագրութիւն, սէր ու տառապանք, յաջողութիւններ ու զրկանքներ։ Նրանք այլեւս մարդ են, ուստի եւ պահանջում են մարդկային մօտեցում։

Չգտելով մեր դատողութիւններում ապահովել «աւելորդ անաչառութիւն», նպատակայարմար ենք գտնում էլնել գերակայող այդ սեւակետից, որի համաձայն հայոց պետականութեան առաջին եւ երրորդ հանրապետութիւնների երեւան զալը գլխաւորապէս պայմանաւորուած էր (եթ ոչ թշաղրուած) համապատասխան ժամանակահատուածներում համաշխարհային ուժերի եւ հետաքրքրութիւնների ըստ այդմ դասաւորուածութեամբ. ու երկու դէպքերում էլ թոյլատրելի եւ անցած խրախուսելի էր նոյն երկրացածաքի նոյն հզօրների կողմից։ (Անշուշտ, թէ Առաջին Աշխարհամարտի աւարտին եւ թէ Խորհրդային Սիուութեան փլուզումն ընթացքում սեփական պետութիւն կազմաւորելու որոշակի նախադրեալներ կային)։

Չամծայնելով որոշ հարցապնդումների հետ, անձամբ եւ ամբողջովին չեն կարող կիսել նման տեսակէ-

տը։ քանզի տուեալ դէպքում ուղղակիօրէն խախտուած է ինքն եյակէտային սկզբունքը։ Չայաստանի երրորդ հանրապետութիւնը, փաստ է, որ կազմաւորուել է ճիշդ այն տարածքում, ուր 70 տարի շարունակ գոյատեւել է Խորհրդրդային Չայաստանը, որն իր հերթին գոյութիւն է հաստատել ճիշդ այն տարածքում, որն իր արեան գնով, կարողացել է նախ ազատագրել եւ ապա սերունդներին ժառանգել Չայաստանի Առաջին Չճրարատեսութիւնը։

Աւելին, մեր երրորդ հանրապետութեան ձեւաւորման փուլում Չայաստանը դեռ տէր էր ինչպէս հսկայական ժաւալների հասնող սեփական դրամազուխի (խորհրդային Չայաստանի ֆինանսական, այդ թոււմ նաեւ գոյքային ժառանգութիւն, որը յետոյ պիտի փոշիանար), այդպէս եւ մարդավայել կեցողութիւն ապահովող հայազգի բնակչութեան։ Սինչուէր Չայաստանի Առաջին Չճրարապետութիւնը, որպէս Չայկական լեռնաշխարհում ձեւաւորուած հայոց պետականութիւնը, ստեղծուել ըր նմանաւորապէ վերջին պետական կազմաւորման անկումից 10 դար անց իր ուսերին բարձելով հազարամեայ հակասութիւնները, զրկանքսերն ու թշուառութիւնը։ Այլ թուր՝ սեւեւ անեւ ցեղասպանութեան հետեւանքները։ Եւ որքան շնանու ու անընդունելի է այս խորապակեղծի վրայ հնչում մեր երրորդ հանրապետութեան ամենաերկարակեաց վարչապետ Դրանդ Բագրատեանի միտքը արտայայտւած ճիշդ մէկ տարի առաջ. «Խնդրում են նկատի ունենալ, մինչանկախական տարածքի ցուցանիշների համեմատ, 1918-1920 թուերին Առաջին Չճրարապետութեան 2 տարուան ու 6 ամիսերին ընթացքում արձանագրուել է ազգային եկամտոների անկում, այն էլ 6 անգամ»։

Մերմաւորների շրջապատում «հանրագիտակի» անուն ձեռքբերած այս մարդը գուզէ տեղեկալ է, որ մինչեւ 1918ը հայը ուղղակի չէր կարող ունենալ ազգային եկամուտ, քանզի շուրջ հ

ԵՐՐՈՊԱՅԻ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԿԱՌՈՅՑ

Մ. ՆԱՀԱՆԳՆԵՐ ՄՏԱՀՈԳ ԵՆ ԵՐՐՈՊԱԿԱՆ ՄԻՈՒԹԵԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ԱՆԿԱԽՈՒԹԵԱՄԲ

Ուշահանգներին մէջ ի յայտ կու գան մտահոգութիւններ՝ եւրոպական պաշտպանութեան համակարգի մը յառաջացման ուղղութեամբ: Ուշահանգներին քաղաքական շրջանակներ ասիկա կը նկատեն իրրեւ այլ նշան մը Եւրոպայի մէջ Մ. Նահանգներու ուժի եւ ազդեցութեան նուազեցման: Անոնք կը վախենան, որ ՕԹԱՆ յունացաբան ղեկավարութեան միջոցի Եւրոպական Միութեան կողմէ:

Նմանորինակ մտափոխութիւններ ի յայտ եկած են նաեւ Եւրոպական Միութեան շանդամակցող ՕԹԱՆի այն դաշնակիցներուն մօտ, որոնք կը վախենան, թէ որոշումներէ իրենց բացառուելու ուղղակիորէն կ'ազդէ իրենց անվտանգութեան:

Նմանորինակ կասկածներ նպատակաւոր հող կը պատրաստեն մէկ կողմէ Մ. Նահանգներու այն իրականացման համար, որոնք կ'ուզեն պարզապէս ամերիկեան գինուորական ուժը՝ անտեսելով, դաշնակիցներու մտահոգութիւնները եւ գինարշակի սահմանափակման մասին գոյուլութիւն ունեցող դաշնակիցները, միւս կողմէ՝ յայտնաբերուած քաղաքական շրջանակներէ կը ստեղծեն այն եւրոպացիներու մօտ, որոնք պարզով կը պատճառէ Մ. Նահանգներու գերիշխանական ձգտումները:

Սակայն այս վերաբերումներուն արդարացման համար քիչ տուեալներ գոյութիւն ունին: Եւրոպական Միութիւնը յատկապէս սահմանած է իր անվտանգութեան նպատակները՝ խաղաղարար գործողութիւններով, որոնք առաւելագոյնը կրնան վերածուիլ խաղաղարար գինուորական առաքելութեան: Անիկա միշտ չեզոքած է ՕԹԱՆի առաջնակարգութիւնը պաշտպանութեան մարզին մէջ: Ասիկա էական է Միութեան համար, որովհետեւ փոխարարած անվտանգութեան ոչ մէկ երաշխիք գրուած է եւրոպական դաշինքի մէջ, եւ ոչ այ մօտիկ ապագային նմանորինակ երաշխիքներ ձեռք պիտի բերուին: Ոչ այ շտուով նմանորինակ պաշտպանութեան համար ատակ ուժ մը ի յայտ պիտի գայ:

ՕԹԱՆի պաշտօնատարներ, որոնք կ'ըմբռնեն այս իրողութիւնը, կը գատորոշեն եւրոպական անվտանգութեան եւ պաշտպանութեան ինքնուրուիւնը, որ երկարատեւ ի վեր ՕԹԱՆի ծրագրումին մաս կը կազմէ, արտաքին եւ անվտանգութեան ընդհանուր քաղաքականութեան շրջագծին մէջ Եւրոպական Միութեան կողմէ կերտուող գինուորական կառուցել: Մինչ առաջինը յաւապէս համարուած է ՕԹԱՆի կառուցել մէջ, երկրորդին պարագային Միութիւնը կը հիմնէ անջատ կառուցք մը, որ ամբողջութեամբ դուրս կը մնայ ՕԹԱՆի հակակշիռէ:

Եւրոպական Միութեան նպատակն է մինչեւ 2003 պատրաստել շուրջ 60 հազար գինուորներէ բաղկացած անկախ գինուորական կառուցք մը, որ 60 օրուան ընթացքին կարենայ պատրաստուիլ գործողութիւններու, ինչպէս նաեւ աւելի փոքր գործարարները՝ արագ սեյմափոխութիւններու համար: Սակայն այս ծաւելով գինուորական ուժեր կրնան միայն խաղաղարար սահմանափակ գործողութիւններ իրականացնել: Անիկա պիտի չկարենայ առանց ստանդարտութեան Քոստոյի գործողութեան ծաւելի չափ գինուորական նպատակներ իրագործել:

Անվտանգութեան կազմակերպութեան մը կառուցք վաւերացուած է Հելսինքիի մէջ: Անիկա

բաղկացած պիտի ըլլայ քաղաքական եւ անվտանգութեան յանձնախումբերէն, որոնց պիտի մասնակցին երկիրներու արտաքին գործող եւ պաշտպանութեան նախարարները: Զինուորական յանձնախումբ մը գինուորական հարցերով խորհուրդներ պէտք է տայ այլ յանձնախումբերուն, ինչպէս նաեւ պիտի ղեկավարէ գինուորական գործողութիւնները:

Ներկայիս Եւրոպական կազմակերպութիւնը մը հիմնուած է: Անդամ պետութիւնները իրենց մնացուն ներկայացուցիչները ունին քաղաքական եւ անվտանգութեան ժամանակաւոր յանձնախումբերուն մէջ, ինչպէս նաեւ՝ գինուորական ժամանակաւոր յանձնախումբին մօտ:

ՕԹԱՆ ամբողջութեամբ տեղեակ կը պահուի այս գարգացումներէն՝ թէ՛ պաշտօնապէս եւ թէ՛ անպաշտօն կերպով: Եւրոպական Միութեան երկիրները կը քաջայերուին, որ ՕԹԱՆի մօտ իրենց գինուորական պատուիրակութիւնները նշուողութեամբ ներկայանան նաեւ իրրեւ Եւրոպական Միութեան գինուորական պատուիրակներ: Երկու կազմակերպութիւններուն գիտաւոր քարտուղարները՝ Սալուստի Գոլանս եւ Զործ Թապրոթիստի ամբար երկու անգամ ոչ պաշտօնական հանդիպումներ կ'ունենան: Մրցորտած են նաեւ ՕԹԱՆի եւ Եւրոպական Միութեան պաշտօնատարներու հանդիպումներ, որոնք ընթացքին պիտի քննարկուին գործակցութեան կարելիութիւնները: Նկատի ունենալով, որ Եւրոպական Միութեան երկիրներուն մեծամասնութիւնը ՕԹԱՆի անդամներ են, հետեւարար անոնց ներկայացուցիչները ամբողջութեամբ տեղեակ կ'ըլլան եւրոպական ծրագրերին եւ գործողութիւններին:

Եւրոպական Միութեան չանդամակցող ՕԹԱՆի անդամ վեց պետութիւններ (Իսլանտ, Նորվեգիա, Թուրքիա, Չեխիա, Հունգարիա եւ Լեհաստան), որոնք կը նկատուին, թէ իրենք մասնակցի պէտք է ըլլան որոշումներու որդեգրման գործընթացներուն, կը պահանջեն յստակ կարգապահակ մը:

Ներկայիս Եւրոպական Միութիւնը որոշած է իւրաքանչիւր վեցամսեայ նախագահութեան շրջանին երկու պաշտօնական հանդիպումներ ունենայ այդ երկիրներուն հետ, ինչպէս նաեւ՝ մնացեալ ժամանակամիջոցներուն գանտեք ամբողջութեամբ տեղեակ պահել:

Սակայն իրականութիւնը այն է, որ ՕԹԱՆ եւ հետեւարար ինչեայ երկիրները եւ Մ. Նահանգները չեն կրնար գործօն մասնակցութիւն ունենայ Եւրոպական Միութեան պաշտպանութեան որոշումներուն որդեգրման մէջ, ինչպէս նաեւ չեն կրնար այդ պիտի ակնկալութեան ունենայ, հակառակ այն իրողութեան, որ իրենց անուղղակի ազդեցութիւնը մեծ է: Սակայն մօտիկ ապագային Մ. Նահանգներուն համար Եւրոպական Միութեան՝ իրրեւ գինուորական մրցակից ուժի յառաջացումը մտահոգիչ է:

Մինչեւ այն առեւ, որ սպաննալիքի ներուժը գոյութիւն ունի, Եւրոպա ՕԹԱՆի նկատի պիտի առնէ իր իսկ պաշտպանութեան համար: Պաշտպանութեան մարզին մէջ որքան շատ Եւրոպական յարակցութիւն գոյանայ, այնքան պիտի աւելնայ գինուորական ուժը:

ՅԱՐԵՆԵՐԻՔ ՊՈՆԱՐԹ
«Հերըլտ Թրիպիոն»

ԵՐՐՈՊԱԿԱՆ ԶԻՆՈՒՈՐԱԿԱՆ ՈՒՇԸ ԽԱՅԾ ԿԸ ՍՏԱՆԱՅ

Գերմանիոյ նախկին նախագահ Ռիչրտ Վոն Վայցիքերի գլխաւորած յանձնախումբին առաջադրած նախագիծին հիմամբ եթէ վերակազմաւորուի գերմանական նոր բանակը, ապա անիկա կրնայ բերաշխուհի, որ Եւրոպական Միութիւնը պիտի յաջողի կազմել բազմազգ գինուորական ուժ մը՝ Միացեալ Նահանգներու ուժերու կողքին կամ առանձին գործողութիւններով ներկայանալու կարողութեամբ:

Պերլին կը նկատուի բանալին այն յոյսերուն, որոնց համաձայն, Եւրոպայի բանակները պիտի փոխարինուին աւելի սակաւաթիւ, լաւ սարքերով սօստուած, կամաւոր եւ արագ հակազոյող ուժերով:

Գերմանիոյ պաշտպանութեան նախարարին յանձնարարութեամբ կազմուած յանձնախումբը պատրաստած տեղեկագիրը կը նախատեսէ, որ 320 հազարոց իրմասնական բանակը պիտի կրճատուի 100 հազարով անհամեմատօրէն պակասեցնելով նորակոչիկներու թիւը եւ ստեղծելով մեծամասնաբար արհեստավար գինուորներէ բաղկացած բանակ մը:

Բրիտանիոյ եւ Ֆրանսայի հետ, որոնք արդէն իրենց գինեայ ուժերը վերոյիշեալ ուղղութեամբ կ'առաջնորդեն, Գերմանիան սկսած է վստահութիւն ներշնչել եւրոպական պաշտպանութեան քաղաքականութեան հաստատման: Գաշնակից երկիրներ ձանձրացած էին Պերլինի տատամտումներէն, իսկ Մ. Նահանգներու պաշտպանութեան նախարար Ուիլյամ Քոնչն Հրապարակած յանձնարար կը Գերմանիան, որ Եւրոպայի մէջ վատ օրինակ հանդիսացած է իր բանակը արդիականացնելու իմաստով:

Ներկայիս Գերմանիան, ինչպէս նաեւ Եւրոպայի կրնան ձեռքբերել կարգ մը նմանորինակ քրննադատութիւններէ: Գերմանիոյ պաշտպանութեան նախարար Ռուտոյֆ Եարփինկի համաձայն, վերակազմաւորումն ենթադրեմանական ուժերը ամէնէն յայն մասնակցութիւնը պիտի ունենան միացեալ ուժերուն մէջ, որ Եւրոպական Միութեան կողմէ նկատուած է իրրեւ պաշտպանութեան մարզի մէջ իր առաջնակարգ նպատակով:

Եւրոպական Միութեան նպատակն է, որ մինչեւ 2003 պատրաստէ 50 հազարէն 60 հազար գինուորներէ բաղկացած բանակ մը: Այն իրողութիւնը, որ Գերմանիան պիտի կարենայ գինուորական գործողութիւններու պատրաստ 40 հազար գինուոր: տրամադրել (նախկին կարողութեան կրկնապատկելով), ղիւրութեամբ կրնայ Եւրոպական Միութիւնը հասցնել իր ձեռք նպատակներուն:

Սակայն տագնապ մը յաջողութեամբ ղիւմադրուելու համար, Գերմանիան եւ անոր Եւրոպական դաշնակիցները միայն պիտի չբաւարարուին արհեստավար գինուորներու թիւը աւելցրելով: Պաշտպանութեան աւելի մեծ պիւտտակներ պէտք է յատկացուին յաւելեալ զինարշակի, ինչպէս նաեւ հարողակցութեան եւ տեղեկահաւաքի համար ելեկտրական բարդ սարքերուն հայթայթման: Նոյնիսկ թիկունքային ծախսանքներուն մարզին մէջ եւրոպական ուժեր պէտք է ներդրուին կատարեն աւելի լաւ կազմածներու համար, որոնց կարգին՝ օդանաւակիրներ: Հակառակ այս իրողութեան, Գերմանիոյ պաշտպանութեան պիւտտակն կրճատուած է եւ Եւրոպայի աւելի քիչ է, քան Ֆրանսայի եւ Բրիտանիոյ գինուորական ծախսերը: Փարիզի եւ Լոն-

տոնի պաշտօնատարներու եւ ղեկներու համաձայն, Վայցիքերի տեղեկագիրը կրնայ նպաստել ծախսերու մակարդակի նկատմամբ Գերմանիոյ վերաբերմունքի փոփոխութեան: «Ասիկա կը հեռանայ մեր հեռահաս յոյսերէն՝ նորակոչիկներու մասին փոփոխութիւններու ուղղութեամբ, որ շատ զգալուն հարց կը նկատուի Գերմանիոյ մէջ», կը յայտնէ Լոնտոնի Եւրոպայի բարեկարգման կեդրոնի պաշտպանութեան հարցերով վերլուծաբան Ալեքսանտրա Աչարոն: «Ասիկա կ'ենթադրէ, որ անոնք պէտք է բան մը յառաջացնեն յաւելեալ գումարներ գոյացնելու համար՝ փոխանցուած իրագործելու նպատակով», կ'ըսէ ան:

«Կառավարութիւնը յայտնած է, որ աւելի արդիւնաւէտ ուժեր ստեղծելու համար փոփոխութիւնները յաւելեալ զրամի կը կարոտին եւ այդ ծախսերը պէտք է հոգայ», կը յայտնէ Էպրահիմ Բարի մէջ (Գերմանիա) ուսումնասիրական կեդրոնի մը տնօրէն Քրիսթոֆ Պերլինը:

Սակայն ծախսը հրապարակաւ չէ քննարկուած: Պերլինի քննարկումները Եւրոպայի այլ դաշնակիցները ճշմարտի պիտի ենթարկէ, որպէսզի անոնք նաեւ հետեւին այս տարազին: Նորակոչիկ բանակներու թիւը հաւանաբար պիտի պակասի ՕԹԱՆի այլ երկիրներուն մէջ, կը յայտնեն ղեկները:

Գերմանիոյ մէջ փոփոխութեան ուղղութիւնները իւրաքանակ եղած են: Գերմանիան ղեկավարած էր անգործութեան մասնել իր պաշտպանողական ուժերը, զորս ձեւակերպուած էին խորհրդային հրասայրերու յարձակումը ղիմացարաւելու համար, որովհետեւ բանակը կը բաղկանար մեծ թիւով նորակոչիկներէ, որոնք իրենց քաղաքացիական պատրաստութիւնը կը կատարէին: Գերմանացիները ապահով զգացած են բանակի ժողովրդավար ընդլինջը գծով: Ամբողջութեամբ պաշտպանողական կութեամբ գինեայ ուժերը ոչ մէկ մտահոգութիւն ստեղծած են զրացի ազգերու համար, որոնք ժամանակին վախցած էին նացիներէն:

Պաղ պատերազմի աւարտէն ենթա Արեւմուտքը ստիպեց, որ Գերմանիան յառաջացնէ շարժունակ, աւելի փոքր եւ բարձր արհեստագիտութեամբ ուժեր, որոնք ատակ կ'ըլլան մասնակցելու դաշնակիցներու յարձակողական գործողութիւններուն: Եւրոպայի կայունութիւնը պաշտպանելու համար: Քոստոյի մէջ Մ. Նահանգներու գինուորական համաձայնագրութեան տեղեկներ կայունութեան համոզեց եւրոպացիները, որ փոփոխութիւնները անհրաժեշտ են:

Արագ հակազոյող 60 հազար գինուորներու պատրաստութեան մասին Եւրոպական Միութեան սկզբնական պատկերացումը արժանապատ (Ուաշինգթոնի կասկածաբանութեան):

Իրականութեան մէջ ինքնավար գործառն մը կարիք ունի շուրջ 175 հազար պատերազմի պատրաստ գինուորներու, որոնց շուրջ մէկ երրորդը կը նկատուի պահեստային ուժ՝ փոխարինման կամ գինեայ փոփոխութեան համար: Ասիկա կ'ենթադրէ նաեւ արհեստավար բանակ մը, որովհետեւ եւրոպացիները նորակոչիկները չեն գործուր: Պաշտպանողական վայրեր:

Նախագիծը կը կրկնապատկէ Պերլինի ակրնկալուած գորարարները՝ գայն հասցնելով 40 հազարի՝ 80 հազար պահեստային ուժերով: Կ'ակրնկալուի, որ Ֆրանսա եւ Բրիտանիան տրամադրեն 25 հազար գինուորներէ բաղկացած գորարարներ, առաւել իրենց պահեստային ուժերը:

ՕԹԱՆԻ ԸՆԴԱՅՆՈՒՄԸ ԱՆԸԱԲԱՆԱԿԱՆ Ե ՄԻՆՉԵՒ 2002

2002-ին ՕԹԱՆի անդամակցելու ուղղութեամբ Արեւելեան եւ Կեդրոնական Եւրոպայի երկիրներուն միջեւ գոյացած համաձայնութիւնը այդ երկիրներուն համար կարեւոր կրնայ նկատուի իբրեւ գործուճութեան ուղեգիծ, սակայն անիկա չի կրնար գինուորութեան ժամանակացոյցը նկատուիլ:

Ինը երկիրներ (Ալպանիա, Պուլկարիա, Լատվիա, Լատվիա, Լիթուանիա, Մակեդոնիա, Ռումինիա, Սլովակիա եւ Սլովենիա), որոնք ՕԹԱՆի անդամներուն կողմէ անդամակցութեան յարմար կը նկատուին, իրենց արտաքին գործը ճանարարները գործողեցին Վիլնիս (ՕԹԱՆի անդամակցութեան հասարակաց եզրեր գտնելու համար):

Անդամակցութեան միացեալ առաջարկաբք, որ ձեւակերպուեցաւ եւ գործածուեցաւ անցեայ տարի դաշինքի անդամակցած երեք երկիրներուն համար (Լեհաստան, Հունգարիա, Չեխիա), անհաւանական է, որ որեւէ ազդեցութիւն ունենայ, որովհետեւ Միացեալ Նահանգներ եւ անոր դաշնակիցները մտադրած են գարգացնել իրենց յարաբերութիւնները Ռուսիոյ մը ղեկավար Վլատիմիր Փութինի հետ, կը յայտնեն Վիլնիսի հանդիպումի մասնակցած ամերիկացի եւ եւրոպացի պաշտօնատարներ:

Արեւմուտքի քաղաքագէտներուն սեծամասնութիւնը հակամէտ է առնուազ մէկ տարուան համար չեղած ՕԹԱՆի ընդլայնման մասին քննարկումները: Պաշտօնատարները անաւան հաւանական կը նկատեն, որ գինուորութեան ընդլայնման հարցը դրուի նախագահներ Պիլ Վիլյամսընի եւ Վլատիմիր Փութինի յառաջակցի հանդիպումի օրակարգին վրայ: Այս հանդիպումին նախագահ Ռիկարդո պիտի փորձէ մեղ-

մացնել Ռուսիոյ առարկութիւնները Մ. Նահանգներու հակահրթիռային պաշտպանութեան ծրագրներուն ուղղութեամբ:

Գործակաւորներ յառաջիկայ երկու տարիներու ընթացքին ՕԹԱՆի ընդլայնման մասին որեւէ լուրջ քննարկում անհաւանական կը նկատուի, եւ հետեւաբար 2002-ին մը անդամներու ընդունումը անելի:

Մակայն տեսակաւորեալ անդամակցութեան խնդիրն այս ստեղծումը քաղաքական գրաւչութիւն ունի, որովհետեւ Ռուսիայը եւ Եւրոպայի օրէնսդիր մարմինները կը նախընտրեն կեդրոնական դիմագիտական սեծ նախաձեռնութիւններու, քան իրենց ուժը սպառել կրկնուող, փոքր քայլերով գործընթացներու քննարկումներու վրայ:

Վիլնիսի հանդիպումին մասնակցած քաղաքագէտներուն համաձայն, խնդիրն ստեղծուի ուշագրաւ եւ դրական կողմը անոր պարտութիւնն է: Խնդրական անդամակցութիւնը կրնայ ամէնէն մտաք յարձակողական ձեւը նկատուիլ, եթէ Ռուսիան ատկաւ ընկալէ իրրեւ ՕԹԱՆի վերջական ընդլայնում: Այս ձեւը մասնաւորաբար կրնայ նպաստել Պալթեան երկիրներուն (Լատվիա, Լիթուանիա եւ Լատվիա) շուրջ ստեղծուած յարուստութեան մեղմացման: Այս երկիրներու շարժումները կը մտահոգեն Մոսկուան, որովհետեւ անոնք չեն ներգրանուած նախկին խորհրդային Միութեան շրջանակներուն մէջ եւ կը գտնուին Ռուսիոյ հիստորիաներէն յարազանակարական ճշմանակութիւն ունեցող սահմաններուն վրայ:

Նոյնիսկ խնդիրն անդամակցութեան ուղղութեամբ եւրոպական երկիրներու ներկայացուցիչներ քսին, որ տակաւին կանոնաւ թանա-

ձեւել իրապաշտ նպատակները եւ որոշումներ որդեգրել: ՕԹԱՆի եւ Պալթեան շրջաններու ուղղութեամբ մտահոգութիւնները կրնան մեղմանալ, որովհետեւ յստակացուած է, որ 2005-ին այս երեք երկիրները Եւրոպական Միութեան պիտի անդամակցին, կ'ըսէ եւրոպացի պաշտօնատար մը: Եւրոպական Միութեան մէջ պաշտպանութեան վրայ դրուած շեշտը կ'ենթադրէ, որ անդամակցութիւնը իրեն հետ պիտի երթէ անվտանգութեան հեռանկարներ եւ այլու ոչ միայն տնտեսական կարելիութիւններ:

Լիթուանացի դիւանագէտի մը համաձայն, ռուս պաշտօնատարներ սկսած են որոշ կասկածամտութեամբ հակադրել Եւրոպական Միութեան անդամակցելու ուղղութեամբ պայլթեան երկիրներուն արձանագրած յառաջիկայացքին: Վիլնիսի հանդիպումին մասնակցութեան ոչ մէկը ձայնակցեցաւ այս ստեղծումին, որ կրնայ գրգռել Մոսկուան այն պահու, երբ Փութին սկսած է իր արտաքին քաղաքականութեան ուղեգիծը սշակել:

ՕԹԱՆի ընդլայնման մասին ներկայացուած հիմնաւորումները Մոսկուայի ղեւ պաշտպանութեան անորոշեցութեամբ փոխում են միացեալ արժեքներու, ինչպէս՝ ժողովրդավարութեան եւ բազմազգեան գործակցութեան տարածման կարելիութեան:

Խնդիրն անդամակցութեան գաղափարին առաւելութիւնները մեկնաբանելով՝ ամերիկացի դիւանագէտ մը կը յուսարանէ, որ խնդիրն մէջ կարգ մը տկար թեկնածուներ կան, ինչպէս՝ Ալպանիա, Պուլկարիա, Ռումինիա, որոնք գինուորութեան միացումը աւելի լաւ առիթ պիտի ունենան, եթէ ընկերակցին ստաւել հաւանական նկատուող թեկնածուներու, ինչպէս՝ Սլովենիոյ

հետ: Կարգ մը արեւմտեան կառավարութիւններ զօրակցի պիտի կանգնին տկար նկատուած երկիրներու անդամակցութեան: Վիլնիսի մասնակցներուն ուղեգիծ իր խօսքին մէջ ՕԹԱՆի ընդհանուր քարտուղար Ռործ Ռուպրիքը լայնաբար, որ Ռուսիոյ տագնապին ընթացքին ինչեայ երկիրներուն որդեգրած շրջադրումը իր մէջ կ'ամփոփէր տնտեսական գործաբերութիւն եւ քաղաքական ռիսք, որոնց շնորհի այդ երկիրներու ներկայութիւնը վերածուեցաւ տագնապի լուծման ամէնէն քաջալերելի երեւոյթներէն մէկը:

ՕԹԱՆի հարցերով Մ. Նահանգներու յանձնաժողովի անդամ Պրուս Ռեքսընի համաձայն, լիթուանացի խնդիրն ընդլայնումը եւրոպայի կրկն քարտուղար պիտի ստեղծէ՝ Պալթեաններէն մինչեւ Պալթեան շրջաններ միացնելով ցամաքամասը, Կանիայէն մինչեւ Ռուսիան կապ ստեղծելով դաշնակիցներուն միջեւ եւ ՕԹԱՆը կ'հասցնելով մինչեւ Ռուսիոյ սահմանները:

Մակայն եւրոպացի մասնակցներ կը զգուշացնեն, որ այս կրկն յաստատուող կրնայ մտահոգութիւններ յառաջացնել: Անոնք կը մատնանշեն, որ Ռուսիոյ արեւմտեան սահմանի վրայ գտնուող Սլոբոնիա քաղաքայնութեան չի վ

Հոգեբանական

ՔՆՆՈՒԹԻՒՆՆԵՐ ԵՒ ՆԻՇԵՐ

ԼՈՒՄՆՈՏՈՒԹԻՒՆ ԵՒ

ԱՊԱՏԵՂԵԿԱՏՈՒՈՒԹԻՒՆ

Անգամ մը եւս աշակերտութիւն, ուսուցիչներ եւ ծնողներ կը գտնուին յարցական քննութիւններու սեմին: Անգամ մը եւս՝ նիշի եւ «միջին ունենալու» տագնապ...

Հետաքրքրական է այն յարաբերութիւնը, որ ստեղծուած է աշակերտներուն, ծնողներուն, ուսուցիչներուն եւ «նիշ» անունը ստացած թուանշաններուն միջեւ: Արդարեւ, նկատելի է, որ այս վերջինը շատ մեծ տեղ կը զբաղէ յարցական կեանքին մէջ: Կարելի է ըսել, որ «բնականաբար այդպէս պիտի ըլլայ», որովհետեւ նիշը ցոյց կու տայ աշակերտին ամբարած գիտելիքներուն մակարդակը կամ որակը: Բայց արդե՞ս այդ է նիշը: արդե՞ս այդ է անոր միակ դերակատարութիւնը եւ ինչու է անիկա երբեմն տագնապալի կացութիւններ կը ստեղծէ յարցանքներէ թէ տուններէ ներս:

Առաջին հերթին պէտք է մտածել, թէ իրականութեան մէջ ինչ է նիշին դերակատարութիւնը: Անոր հիմնական նպատակը «առարկայական» ձեւով ցոյց տալ է, թէ երեխայ կամ պատանի աշակերտը որքանո՞վ կրցած է հասկնալ դասարանէն ներս իրեն փոխանցուած գիտելիքները եւ որքանո՞վ կը յաջողի գտնուի վերադարձը: Երկրորդ կէտը շատ աւելի ուշագրաւ է այս պարագային, որովհետեւ գրեթէ ստորագրող կամ «բերանացի հարցաքննութիւն» յոդ ուսուցիչը նիշը կը ձգէ և աշակերտին արտայայտութիւններուն յստակութեան եւ ճշգրտութեան հիման վրայ: Այս իրողութիւնը նիշի դերութեան տակը կողմերէն մէկն է: Հասկնալը եւ վերադարձը իր նոյն բաները չեն: Հետեւաբար անհրաժեշտ է, որ աշակերտը սորվի իր ստացած գիտելիքները հասկնալի ձեւով «վերադարձնելու» ձեւը: Այստեղ այլ հարցում մը կը ծագի: Հասկնալի որո՞ւն համար եւ ի՞նչ պահանջներու հիման վրայ: Կարելի չէ երեխան կամ պատանին սահմանափակել արտայայտութեան «օրէնքներ»ով, որոնք կրնան շահագործարարները իր հոգեմտաւոր աշխարհի իրականութիւններուն կամ «գործունէութեան»: Ուսուցիչները գիտեն, օրինակ, որ թուաբանութեան մէջ փայլուն աշակերտ մը կրնայ լեզուական նիւթներուն մէջ տկար արդիւնքներ ձեռք բերել: Հարցը ուրեքմը միայն հասկնալը չէ, այլ «հասկնալու» ներկայացնելը: Հետեւաբար ինչ ցոյց կու տայ նիշը-աշակերտը ըմբռնած է ինչ որ թէ ան նաեւ կրնայ գայն ճշգրտորէն վերադարձնել: Այլ օրինակ մը՝ բերանացի եւ գրաւոր քննութիւնները: Համարաբար եւ արտայայտելի երկու վարժ աշակերտին համար դիւրին է բերանացի հարցումներուն պատասխանելը, մինչդեռ ինքնամփոփ եւ կեդրոնանալու համար ժամանակի կարիք ունեցող աշակերտին համար անիկա կրնայ մղձաճանջի վերածելի: Ուրեքմը անհրաժեշտ է, որ ուսուցիչները տեւաբար գտնուի յոյան նիշեր ճշգրտելու ընթացքին անուշադրութեան կամ նոյնիսկ ուղղագրական սխալները չեն նշանակել, որ աշակերտը չէ իւրացուցած տուեալ գիտելիք մը: Անշուշտ երբեմն անհրաժեշտ է այդ սխալները սորբարդել (մտնաւանդ երբ անոնք կանոնաւոր յաճախակաւութեամբ կը կրկնուին) սակայն ոչ՝ նիշի ճամբով անոնք հասկցած յոյան կամ չըլլալու իրողութեան արտայայտութիւններ չեն այլ երեխային կամ պատանին մտային գործունէութիւններուն ոճին իւրայատկութեան դրսեւորումը:

Վերոյիշեալ հարցը կրնայ մանրամասնութիւն թուիլ, սակայն պէտք է նկատի ունենալ, որ գիտելիքները վերաբարտագրելու բոլոր ձեւերուն նոյն մտեցումով զատուած իրողութիւնը յաճախ տագնապներ կը ստեղծէ աշակերտներուն մօտ, որոնց համար նիշը արդէն իսկ զգացական մեծ ծանրութիւն ունի, որովհետեւ կարծէք թէ կրնայ անոնց իրենց անհատին գնահատականին հետ: Ըսել կ'ուզենք, որ ներկայ դրութեան մէջ նիշը կը տարածուի երեխային ամբողջութեան վրայ եւ չի սահմանափակուիր անոր գիտելիքներուն ճշգրտութիւնը «չափելով»: Այս իրողութիւնը նոյնքան եւ աւելի կարեւոր հարց մըն է, որովհետեւ յոյան, որ յարցանքներէն ներս երեխան կամ պատանին տեւաբար աշակերտի տարրակն մէջ է:

Առաջին հերթին՝ տունէն ներս: Նիշը միակ առարկայական տուեալն է, որ ցոյց կու տայ երեխային կամ պատանին ստացած գիտելիքներուն մակարդակը այս պատճառով, ծնողներուն ուշադրութիւնը կեդրոնացած է նիշերուն վրայ: Եւ 20 միջին մը կը շնչանակէ, որ «աշակերտը տկար է»: 18-20 նիշը գայն կը դասէ «աշխատասէր»ներուն կամ «խելացի»ներու շարքին: Այս հաւասարութիւնները ոչ միայն խարկանք են, այլեւ սխալ են: Մտային ընդարձակութեան յատուկ կարողութիւններ ունեցող պատանին կամ երեխան կրնայ շատ դիւրութեամբ վերադարձնել զարդ «առանց իսկապէս անոր կողմէնը հասկցած յոյան»: աւելի վերուձական միտք ունեցող երեխային համար այդ բառացի վերադարձութիւնը կրնայ հսկայական դժուարութիւններ ստեղծել եւ պատճառ դառնալ, որ ան իր մտային ամբողջ կարողութիւններուն համապատասխան արդիւնք ձեռք չբերէ:

Ս: Այս տարրերութիւնները բնական են եւ կը շնչեն անհատներուն իւրայատկութիւնը: Հետեւաբար յարցանք ուղեր, որ անոնք պէտք է հարթուին եւ աշակերտութիւնը պէտք է վերածուի նոյն կարողութիւններով օժտուած միտքին կանգնող գանգուածի մը: Սակայն կ'ուզենք յուսարձակի տակ առնել այն իրողութիւնը, որ շատ բան կախեալ է ուսուցիչէն եւ անոր զատած ձեւէն: Վերջը նշուած աշակերտներէն առաջինը կրնայ բացառիկ նիշը ստանալ բառացի վերադարձութիւնը արժեւորող ուսուցիչին հետ եւ տկար արդիւնքներ՝ վերուձական մտքի արտայայտութիւնը փնտրող դասատուին հետ: Իսկ երկրորդ աշակերտը՝ հակառակը:

Ենթակայական այս տարողութեան վրայ կ'աւելնան՝ դաստրանին միջոյնորտը, ուսուցիչին հետ յարաբերութիւններուն որակը եւ մակարդակը, ընտանեկան կացութիւնը, տարիքային գարգացումները եւայլն... մէկ խօսքով ազդակներ, որոնք դերակատար են երեխային կամ պատանին հոգեմտաւոր աշխարհի գարգացման եւ անոր վերադարձութեան մէջ: Ինչ որ անփոփոխորէն կը ներգործէ գրաւորի, քննութեան թէ զատի բացատրութեան ընթացքին անոր կեդրոնացումին եւ իրական ներկայութեան վրայ:

Ուսուցիչները եւ ծնողները հաւանաբար հաստատեն այն նշումները: սակայն նիշը կը շարունակէ մնալ փոքր բունակ մը, որ կու գայ դատելու աշակերտը իրրեւ անհատ՝ միտքամանակ գանց առնելով ուղղակիորէն գիտելիքներու չվերաբերող տուեալները: Հակասութիւնը յստակ է:

Այս կայողութեան իրենց ակամայ նպատար կը բերեն ուսուցիչները եւ ծնողները: Օրինակի համար, դասարանին մէջ ընդհանրապէս արժեւորելի եւ սիրելի այն աշակերտները, որոնք փայլուն նիշեր ձեռք կը բերեն, կը նշանակէ գնահատել միայն ան երեխաները կամ պատանիները, որոնք յաջողած են յարմարիլ յարցական համակարգին: Այս տարրերութիւնը միշտ այ անպայմանորէն գիտակցուած չէ ուսուցիչներուն կողմէ այլ անոնց մօտ «բնական» արտայայտութիւնն է վերջը գոհ ձգող երեխային նկատմամբ համակրական աւելի ծաւալուն զգացումներու: սակայն անիկա նաեւ վտանգաւոր է այն առումով, որ կրնայ աննախատեսելի (եւ երբեմն երկար ատեն աննկատ անցնող) հետեւանքներ ունենալ պատանին կամ երեխային հոգեմտաւոր ներաշխարհին վրայ: Հետեւաբար մեր նպատակը ուսուցիչները մեղադրել կամ դատապարտել չէ, այլ գտնուիք հրաւիրել՝ տեսնելու իւրաքանչիւր աշակերտի (եւ անոր «նիշերուն») ետին ապրող, սորվող եւ գարգացող անհատները:

Ինչ կը վերաբերի ծնողներուն, անոնք նոյնպէս նախանձախնդիր պէտք է ըլլան իրենց գակնթի հետ չհաստատելու այնպիսի յարաբերութիւն մը, ուր ամէն բան պայմանաւորուած է անոր աշակերտի կարգավիճակով: Իւրաքանչիւր անհատ կարիք ունի իր քննարկին մէջ արժեւորուելու իր եւ ամբողջական կողմին՝ կարողութիւններով եւ տկարութիւններով, զգացական եւ հոգեմտաւոր աշխարհներով: Երեխաներն ու պատանիները՝ չափահասներէն շատ աւելի: Անոնք իրենց ընտանիքէն կը ստանան սնունդ՝ իրենց ինքնագիտակցութեան եւ ինքնաստիճանի գարգացման համար, ինչ որ անհրաժեշտ է հաւասարակշռուած հոգեմտաւոր աշխարհի կառուցման համար: Հետեւաբար տունէն ներս անոնք «արդար» վերաբերում պէտք է գտնեն, այն իմաստով, որ իրենց տրուած սերը պէտք է կապուի իր զարգացման կամ այլ արդիւնքներու: Բայց միայն անգամներ տրուած օրինակ է երեխային նախընտրած ժամանցին նիշերով պայմանաւորումը: «Եթէ միջինը բարձրացնես, կրնաս գծագրութեան դասընթացքներու հետեւել»: այս օրինակը ամէնէն ցայտուն դրսեւորումն է այն իրողութեան, որ ծնողները յաճախ կը կարծեն, թէ կեանքի մէջ յաջողութեան գրաւականը զարգացական (եւ հետագային, ինչու չէ համալսարանական) վկայականներն են՝ անկախ իրենց գակնթի իսկապէս ըմբռնածէն կամ ապրած իրականութիւններէն: Թէ է ժամանակակից ընկերութեան մէջ միայն երեւոյթներու արժեւորումը տիրական հոսանք է, սակայն մարդ անհատին հոգեկան, զգացական եւ մտային հաւասարակշռութեան եւ հանգստութեան համար անշրջանցելի կարիքներ են ինքնագնահատումը եւ ինքնաստիճանի կառուցումը (ոչ անձնակեդրոնութեան իմաստով): Այս ընդհանուր ծիրէն ներս դիտուած նիշը կը վերածուի թուանշանի մը, որ յաճախ անտեղի կերպով ուսուցանող երեխատարութիւն կը ստանայ երեխային կամ պատանին կեանքին մէջ եւ շրջապատին հետ անոր յարաբերութիւնները տարիներ շարունակ կը սահմանափակէ աշակերտի տարագումով:

Անշուշտ նիշերը բոլորովին անօգուտ չեն: Անոնք կրնան ցոյց տալ աշակերտին գիտելիքներուն մակարդակը, սակայն չեն կրնար գնահատել երեխան կամ պատանին իրրեւ անհատ: Նիշը իմաստ կը ստանայ այն պարագային, երբ անոր գուրգահեռ ուսուցիչները եւ զարգացող պատասխանատուները նկատի կ'ունենան իրենց ինքնամիջին յանձնուած երեխաներուն եւ պատանիներուն իւրայատկութիւնները՝ առանց «նիշի»: Եւ 20 կրնայ նշանակել, որ աշակերտը դասը չէ հասկցած կամ չէ կրցած գայն վերադարձնել կամ սորվելու ծիւղ չէ թափած: Այս բոլոր հաստատումներն այ պէտք է տանին «ինչու» հարցումին՝ ուսուցիչներուն թէ ծնողներուն մօտ: Անոնք երեխային հետ միասնաբար պէտք է փնտրեն այն դժուարութիւնը (զգացական թէ հոգեմտաւոր), որ գինք կ'անհանգստացնէ: Այն ատեն նիշը կը կատարէ իր հիմնական (եւ հաւանաբար միակ) դերը՝ պարզապէս ստանդակել զատարարականներուն, որպէսզի անոնք անդրադառնան հարցի մը առկայութեան եւ իրենց կարգին նեցուկ կանգնին երեխային կամ պատանին ծաղկումին: Այսպէս, դատում-նիշը կրնայ միայն սարսափ ստեղծել եւ արգելալէլ աշակերտ անունին տակ կեանքի զարգացողութիւնը թակոյղ անհատին գարգացումը:

Լուսնոտութիւնը ախտ մըն է, որ դարձեալ շարունակ գանգաւոր լացատրութիւններ ստացած է ժողովրդային բժշկութեան կողմէ: այսպէս, լուսնոտութեան տառապողները յաճախ չեն հասկցած իրենց հիւանդութիւնը: 20րդ դարուն լուսնոտութիւնը բժշկութեան արձանագրած լուսնոտութիւնը շնորհիւ կարելի եղաւ աւելի լաւ հասկնալ այս ախտը, որ երբեմն նոյնիսկ կը վերագրուէր ոգիներուն: Սակայն արդի գիտութեան լուսնոտութիւնները տակաւին յայն տարածում գտած չեն, եւ մեծ թիւով մարդոց մտքերուն մէջ լուսնոտութիւնը տակաւին հոմանիշ է խորհրդաւոր հիւանդութեան մը: Այս անտեղեկութեան մասին ուսումնասիրութիւնը մը կատարած են Միացեալ Նահանգներու «Ճոն Հոփքինզ» հիւանդանոցին գիտնականները:

Այս ամիս յոյս տեսած անոնց տեղեկագիր-ուսումնասիրութիւնը կը նշէ, որ լուսնոտութեան մասին գոյութիւն ունեցող նախապայտումները պատճառ կը դառնան, որ այդ հիւանդութեամբ տառապող անհատները առանձնանան կամ առանձնացուին ընկերութեան: Իսկ այս անտեղեկութեան դարձանքները կու լուսնոտութեան մասին իր պարտականութիւնը չի կատարել:

Վերոյիշեալ հիւանդանոցին գիտնականները կ'ընդգծեն, որ մամուլին մէջ յոյս տեսնող յոյանները ընդհանրապէս որդեբանական բառերով կը գործածեն լուսնոտութեան տագնապ մը նկարագրելու համար եւ գտնուի կը ներկայացնեն իրրեւ անհատին կեանքին սպառնացող կաթոնաճներ, մինչդեռ արդի բժշկութիւնը հիւանդներուն 85 առ հարիւրին պարագային կը յաջողի ամբողջովին կամ մասնակիորէն հակակշռել տագնապները:

Ուսումնասիրութեան պատասխանատու բժիշկ Ճորձ Քրոս կ'ըսէ, թէ յոյ-

ածներուն 31 առ հարիւրը հիմնականորէն սխալ տեղեկութիւններ կը փոխանցելուստուութեան մասին, ինչպէս՝ գիտական անճշդութիւններ, դարձանումի մասին չափազանցութիւններ եւ տագնապներու մահացու ընթացքին վերաբերեալ անհարկութիւններ: Յօդուածներուն Յ առ հարիւրը նոյնիսկ սատանաներու եւ ոգիներու մասին խօսած է տագնապները նկարագրելու համար:

Քրոսի կարծիքով, անհրաժեշտ է վերացնել լուսնոտութեան եւ տագնապներուն մասին այս ապատեղեկատուութիւնը եւ անոր ստեղծած ծանր ճնշումը հիւանդներուն վրայ: «Յաճախ կը պատահի, որ հիւանդ մը հերքել իր լուսնոտութիւնը պարզապէս որովհետեւ անկարող կը գգայ զիմադրաբար ընկերութեան նախաձեռնութիւնը, կը նշէ ան կ'աւելցրնէ, որ լուսնոտութեան տառապող հիւանդներուն 30 առ հարիւրը նաեւ ընկճուած է:

Իր կարգին, Նիւ Եորքի լուսնոտութեան դարձանումի կեդրոնի գլխաւոր բժիշկ Մարթա Մորիզ կը նշէ, որ գործատէրերը շատ յաճախ կը դժուարանան լուսնոտանհատները գործի առնելու: Մեծ թիւով թիրամբումները տարածում գտած են, կ'ըսէ ան՝ մարդիկ կը կարծեն, որ լուսնոտութեան տառապողները մտային թերաճներ կ'ըլլան կամ ջղային ծանր հարցեր կ'ունենան: մինչդեռ հիւանդներուն մեծամասնութեան պարագային այս մէկը իրականութիւն չէ:

«Ուսումնասիրութիւնը ցոյց կու տայ, որ լուսնոտութեան անհատները կը ըլլան, երբ տեղեկութիւններ կը փոխանցեն լուսնոտութեան կամ առողջապահական այլ հարցերու մասին», կ'եզրակացնէ Առողջապահական Լրագրութեան Միութեան նախագահ Մեյլինտա Վոս:

ԿԻՆԵՐԸ ԿԸ ՆԱԽԸՆՏՐԵՆ ԵՐԵՒԱՅ ԶՈՒՆԵՆԱԼ

Դարտարարուեստականացած երկիրներուն մէջ ծնունդներուն թիւը հետզհետէ կը նուազի: Այս երեւոյթին հիմնական պատճառը այն է, որ հետադարձաբար մեծ թիւով կիներ կը ճախընտրեն գաղտնի չունենալ:

Մարտարարուեստականացած երկիրներուն մէջ ծնունդներուն թիւը հետզհետէ կը նուազի: Այս երեւոյթին հիմնական պատճառը այն է, որ հետադարձաբար մեծ թիւով կիներ կը ճախընտրեն գաղտնի չունենալ:

Իրենց առաջին երեխան ունեցած են: Սակայն հակառակ այս բարձրացումին, հարցախոյզները ցոյց կու տան, որ Միացեալ Նահանգներու մէջ անտեղեկութիւնները կը հասնին անտարբեր կիներու մասին: Ինչպէս կը ըստնուի Միացեալ Նահանգներու մշտնջենական կոմիտէի զեմիտիոնի ղեկավար Գրեյս Գրեյսի խօսքով:

Անտարալիական «Տիւն» թերթը անդրադարձաւ այս երեւոյթին՝ կը ըստնուի, որ ըստ վերջերս կատարուած ուսումնասիրութիւններու, կիները կը ճախընտրեն մայր չղաղման հիմնական չորս պատճառներով՝ «համար» (չեն ուզեր ծնունդները ծնանալ իրենց հետ), «սպասում» (եւ չեն ուզեր ծնունդները ծնանալ իրենց հետ), «գաղտնի» (եւ չեն ուզեր ծնունդները ծնանալ իրենց հետ) եւ «պարտաւոր» (եւ չեն ուզեր ծնունդները ծնանալ իրենց հետ):

Ինչպէս կը ըստնուի Միացեալ Նահանգներու մշտնջենական կոմիտէի ղեկավար Գրեյս Գրեյսի խօսքով:

Ինչպէս կը ըստնուի Միացեալ Նահանգներու մշտնջենական կոմիտէի ղեկավար Գրեյս Գրեյսի խօսքով:

Պատրաստեց Խ. Ա.

ԿԱՆԸՐԻ ՊԱՂՏԱՏԵԱՆ

ՆՋԱՐԱՆ — ՀԻՒՐԱՍՐԱՀ —
ՃԱՇԱՐԱՆ ԵՒ ԱՅԼ ԿԱՀ—ԿԱՐԱՍԻՒՄԵՐ

Պուրեւ Համառօտի Բաղադրարարական Կենտրոն
«Արմենիա» պողոտայ, հեռ.՝ 260818 — 265144:

ՀԱՄԱԶԳԱՅԻՆԻ «Գ. ԻՓԷԿԵԱՆ»
ԹԱՏԵՐԱԿՈՒՄԸ

ԿԸ ՆԵՐԿԱՅԱՑՆԷ
ՅԱԿՈՒՐ ՕՇԱԿԱՆԻ
«ՄԻՆԶԵՒ ՈՒՐ»Ը
ԲԵՍԱԳՐՈՒԹԻՒՆ՝ ԿԱՐՈՒԹԱՆ ԽՏՁՁԵԱՆ

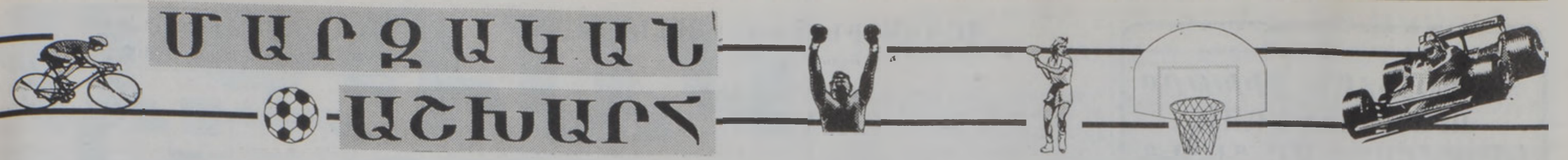
ՈՒՐԵԱՅ, 16 ՅՈՒՆԻՍ 2000ԵՆ ՍԿԱՆԱԼ, ԵՐԵՎԱՆԵԱՆ ԺԱՄԱՆ 9:00ԻՆ, «Յ. ՏԵՐ ՍԵՐԵՆԵԱՆ» ԹԱՏԵՐԱՍՐԱԸ

al-mashrek
INSURANCE & REINSURANCE S.A.L.

Պուրեւ Համառօտի մասնաճիւղի հեռաձայնի թիւերն են.
(01)258228 — (01)268808
Fax: (01) 258223

ՀԱՄԲԻԿ ՍԱՍՈՒՆԵԱՆԻ ՀԱՍՅԵՆ

HAMPIK SASSOUNIAN
C - 88440
CSP - L.A.C.
D -5- 232 44750
60-TH ST. WEST
LANCASTER,
CA, 93536 — USA

ԳԼՍՏԵՐԻՆԻ ԼԻԲԱՆԱՆԻ ԱՂԶԻՆՆԵՐ ԱՆՈՑԵՆՆԵՐԻՆԻ ԲԻՆ

ԱՅՍՕՐ Հ. Մ. Ը. Մ. - ԱՆԴՐԱՆԻԿ ԱՒԱՐՏԱԿԱՆ ՅՐԴ ՀԱՆԴԻՊՈՒՄ - ՌԻԱՏԻ - ԱՆԴՐԱՆԻԿ 71-68

Լիրանանի պասթեթպոլի աղջկանց ախոյանութեան աւարտական Յրդ ճակատում տեղի կ'ունենայ այսօր, երեկոյան ժամը 6:00ին, Քահրապալի դաշտին վրայ: Նախորդ երկու ճանդիպումներուն պարտուած Հ. Մ. Ը. Մ. աղջկանց դիմաց յաղթելէ իր ցանցի յայտնարանք չկայ: Յաղթանակ մը բաւարար է, իսկ Հ. Մ. Ը. Մ. համար յաղթանակը կ'երկարէ պայքարի շարքը եւ կրորդայ յոյս ներշնչել «պարտադրուած» չորրորդ մրցումի մը համար:

Հ. Մ. Ը. Մ. աղջիկներուն կը պակսի պայքարի ոգին, մինչ այդ իմաստով Անդրանիկ շատ աւելի վճռական է դաշտին վրայ: Կը մնայ, որ այսօր մեր աղջիկները չըբեն պատկերը եւ իրենք ըլլան դաշտին տէրը, ցուցադրելով խմբային ներդաշնակ խաղարկութիւն:

Հ. Մ. Ը. Մ. համակիրներէն կը սպասուի մեծ թիւով ներկայ ըլլալ դաշտ եւ քաջայերբ մեր կազմը, որ կարիք ունի անշուշտ խթանի:

● ԵՐԵՎԱ ԳԻՆԵՐ, տղոց կիսաւարտական Յրդ ճակատում, Անդրանիկ ոսկի աւիթ մը կորսնցուց կտրելու աւարտականի տոմար, երբ տեղի տուաւ Ռիատիի գաշտին վրայ՝ 71-68 արդիւնքով: Նախորդ երկու մրցումներուն գեղեցիկ յաղթանակներ արձանագրած հայկական կազմը երէկ եւս կրնար պարտութեան մատնել Ռիատին, եթէ մրցումին վերջին երկու վայրկեաններուն Անդրանիկի տղաքը չկատարէ ին անտեղի սխալներ: Ամենայնգէպ չորրորդ մրցումին կը սպասուի, որ հայկական խումբին տղաքը պահեն միեւնոյն բարձր կորովը եւ պայքարի ոգին եւ յաղթանակ մը ապահովելով հասնին աւարտականին, որուն արժանի են անառարկելիորէն:

ՍՊԱՆԵՆՈՅ Բ. ԴԱՍԱԿԱՐԳԻ ԱՌՈՑԵՆՆԵՐԻՆԻ

ՕՍԱՍՈՒՆԱ ԲԱՐՁՐԱՑԱԻ Ա. ԴԱՍԱԿԱՐԳ

Սպանիոյ ֆուտբոլի Բ. դասակարգի ախոյանութեան 42րդ եւ վերջին ճանդիպումն մրցումներուն, Օսասունա 2-1 արդիւնքով պարտութեան մատնելէ ետք Ռեքոնկիստի Զուկիան յաջողեցաւ ապահովել Ա. դասակարգի իր տոմարը: Իր արձանագրած այս յաղթանակէն ետք անիկա Բ. դասակարգի ախոյանութիւնը աւարտեց 65 կէտով, մինչ պարագլուխի դիրքը պահուցող Լաս Փալմաս, որ քանի մը ճանդիպում անաջ ապահոված էր իր տոմարը, եղանակը աւարտեց 72 կէտով:

Օսասունա, որ 1993-94 եղանակին փոխադրուած էր Բ. դասակարգ, իր վերջին մրցումին յաղթանակի պէտք ունէր, միանայն համար Լաս Փալմասի եւ Վիարէալի: Այդպէս ալ պատահեցաւ եւ անիկա դարձաւ երրորդ խումբը, հակառակ անոր, որ Վիարէալ 1-0 արդիւնքով պարտուեցաւ Լոկոնոնէսին, սակայն այդ մէկը եղբուրէնէն րան չփոխեց:

Վերջին երեք դիրքերը գրաւող խումբերը Լոկոնոնէս (20րդ), Ռեքոնկիստի Զուկիան (21րդ) եւ Թուրեսո (22րդ) փոխադրուեցան Գ. դասակարգ: Անոնց միացող չորրորդ խումբը եղաւ Ալթիբիթա Մատրիտի Բ. խումբը, հակառակ անոր, որ անիկա եղանակը աւարտեց 17րդ դիրքին վրայ: Ըստ Սպանիոյ ֆուտբոլի ֆետերասիոնին օրէնքներուն, նոյն անունը կրող երկու խումբեր, մաս չեն կրնար կազմել նոյն դասակարգին: Նկատի ունենալով, որ Ալթիբիթա Մատրիտ 1999-2000 եղանակին աւարտին փոխադրուեցաւ Բ. դասակարգ, անրախոս Ալթիբիթա Մատրիտ Բ. փոխադրուեցաւ Գ. դասակարգ:

Ստորեւ՝ 42րդ ճանդիպումն մրցումներուն արդիւնքները:

Ալլայասերէ - Կերալթե	0-1
Ալթիբիթա Մատրիտ Բ. - Մերիտա	0-0
Էքսթրեմաուրա - Պալասիո	2-2
Քովադարէա - Սփորթինկ Ռիտոն	1-1
Քորտոյա - Թեներիֆէ	2-1
Լաս Փալմաս - Լըվանթ	2-1
Լոկոնոնէս - Վիարէալ	1-0
Օսասունա - Ռեքոնկիստի Զուկիան	2-1
Սալամանքա - Էլպար	2-1
Լըվանէս - Թուրեսո	1-2
Լիետա - Էլչէ	5-2

ԱՆՏ

1.- Լաս Փալմաս	72 (60-41)
2.- Օսասունա	67 (50-36)
3.- Վիարէալ	66 (61-46)
4.- Սալամանքա	66 (54-43)
5.- Լիետա	63 (66-52)
6.- Մերիտա	63 (41-34)
7.- Լըվանթ	61 (55-52)
8.- Էքսթրեմաուրա	61 (49-47)
9.- Սփորթինկ Ռիտոն	60 (54-48)
10.- Ալլայասերէ	59 (51-53)
11.- Էլպար	57 (48-49)
12.- Քորտոյա	57 (46-49)
13.- Լըվանէս	56 (39-47)
14.- Թեներիֆէ	55 (50-48)
15.- Էլչէ	53 (48-58)
16.- Պալասիո	51 (38-39)
17.- Ալթիբիթա Մատրիտ Բ.	50 (43-57)
18.- Քովադարէա	49 (50-53)
19.- Կըրաֆէ	48 (39-51)
20.- Լոկոնոնէս	46 (52-56)
21.- Ռեքոնկիստի Զուկիան	45 (40-54)
22.- Թուրեսո	40 (34-54)

Բ. ԽԱՐԱԿԻ ՊԱՏԿԵՐԸ՝ ԵՐՐՕ 2000 ՄՐՅԱՇԱՐՔԻՆ

Երէկուան մեր թիւով տուած էինք *Երրո 2000*ի ֆուտբոլի մրցաշարքին մասնակցող եւ Ա. խմբակին մաս կազմող խումբերուն մարպիկներուն ամբողջական ցանկը, այսինքն Անգլիոյ, Քերմանիոյ, Ռուսիայի եւ Փորթուգալի խումբերուն 22 մարպիկներուն անունները: Այսօրուան թիւով կու տանք Բ. խմբակին մասնակցողներուն, որուն մէջ կ'իյնան Պելճիքայի, Իտալիոյ, Շուէտի եւ Թուրքիոյ կազմերը. անոնք իրենց մասնակցութիւնը պիտի բերեն Պելճիքայի եւ Հոլանտայի մէջ տեղի ունենալիք մրցաշարքին:

Ստորեւ՝ խումբերուն կազմերը (փակագիծի մէջ նշուած են անոնց ակադեմիայի պատկանելիութիւնն ու ծննդեան թուականները):

ՊԵՆՆԱԿԱՆ

ԲԵՐԴԱՊՈՒՆԵՐ
Ֆիլիպ Տը Ռիլտը (Անտըրլէխթ, 1964ի ծնունդ)
Ֆրեանկ Կերփոն (Լա Կանթուալ, 1974ի ծնունդ)
Ժիրթ Տը Վիլեկըր (Ռիլէմ Թիլպուրկ, 1971ի ծնունդ)

ՅԵՏԱՊՈՒՆԵՐ
Ֆիլիպ Լեոնար (Մոնաքո, 1974ի ծնունդ)
Եուս Վալկաէրըն (Ռոտա Քերքրատե, 1976ի ծնունդ)
Լորենտո Սթալլենս (Անտըրլէխթ, 1964ի ծնունդ)

ՆԻՍՈՎԱՆ ՔԻՐՔԻՆ
Նիքո Վան Քիրքիս (Երիթ Վան Մալըր (Լիքրա, 1968ի ծնունդ)
Էրիթ Տէֆլանտըր (Յ. Բ. Պրիւմ, 1973ի ծնունդ)
Ճէքի Փիթըրս (Արմինիո Պիլքէլտ, 1969ի ծնունդ)

ՄԻՋՆԱՊՈՒՆԵՐ
Մարք Հեյտրիքս (Կէնք, 1974ի ծնունդ)
Եոհան Վալթմ (Փարմա, 1972ի ծնունդ)
Ֆիլիպ Էլէմէյք (Յ. Բ. Պրիւմ, 1974ի ծնունդ)
Պարթ Կուր (Անտըրլէխթ, 1973ի ծնունդ)
Իվ Վանտերիստ (Անտըրլէխթ, 1970ի ծնունդ)
Կէյք Վերիէյն (Յ. Բ. Պրիւմ, 1970ի ծնունդ)
Մարք Վիլմոթ (Շալթ, 1969ի ծնունդ)
Մաթ Միլենկ (Սփորթինկ Լիպուս, 1976ի ծնունդ)

ՅԱՆԱՊՈՒՆԵՐ
Ժիլ Տը Պիլտը (Շէֆիլտ Ուեյկօլդ, 1971ի ծնունդ)
Լիք Նիլիս (Փ. Ս. Վ. Ալտառիվը, 1967ի ծնունդ)
Էմիլ Միլենկ (Շալթ, 1978ի ծնունդ)
Պրանքո Շթրուփար (Տերպի Բաունթի, 1970ի ծնունդ)

ԻՏԱԼԻԱ

ԲԵՐԴԱՊՈՒՆԵՐ
Ֆրանչէսքո Թոլտո (Ֆիորենթինա, 1971ի ծնունդ)

ՇՈՒԷՏ

ԲԵՐԴԱՊՈՒՆԵՐ
Մակնուս Հեյման (Բուլեթրի, 1973ի ծնունդ)
Մարիաս Ասիեր (Սթոքհոլմ, 1974ի ծնունդ)
Մակնուս Բիլսթեր (Պրան Պերկըն, 1972ի ծնունդ)

ՅԵՏԱՊՈՒՆԵՐ
Ֆապիո Բանաւարո (Փարմա, 1973ի ծնունդ)
Փաուլո Նեկրո (Լացիո Ռոմա, 1972ի ծնունդ)
Չիքո Ֆերարա (Եուլեթրոս, 1967ի ծնունդ)
Փաուլո Մալտինի (Ա. Ս. Միլան, 1968ի ծնունդ)

Ալեանտրո Նեպուս (Լացիո Ռոմա, 1976ի ծնունդ)
Մարք Իուլանս (Եուլեթրոս, 1973ի ծնունդ)
ՄԻՋՆԱՊՈՒՆԵՐ
Մասիմո Անպրուիտի (Ա. Ս. Միլան, 1977ի ծնունդ)
Լուիսի Տի Պիանի (Ինթեր Միլան, 1971ի ծնունդ)

Շթէֆան Յիրթ (Ուտիխէլ, 1975ի ծնունդ)
Ճիանլուքա Չամպրոթա (Եուլեթրոս, 1977ի ծնունդ)
Ճիանլուքա Փեպրո (Եուլեթրոս, 1970ի ծնունդ)
Տենթրիո Ալպերթի (Ա. Ս. Միլան, 1971ի ծնունդ)

Անտրէս Էնտրըսըն (Ալպարկ, 1974ի ծնունդ)
Տանիել Էնտրըսըն (Պարի, 1977ի ծնունդ)
Ֆրեանկ Լիունկ (Արսենալ, 1977ի ծնունդ)
Նիքլաս Ալեքսանտրըսըն (Շէֆիլտ Ուեյկօլդ, 1971ի ծնունդ)
Մակնուս Սվենսըն (Պրանտալ, 1969ի ծնունդ)

ՅԱՆԱՊՈՒՆԵՐ
Վենթիք Լարսըն (Ալթիք, 1971ի ծնունդ)
Քենթի Էնտրըսըն (Պոլսիա, 1967ի ծնունդ)
Իքել Օսմանովիչ (Պարի, 1977ի ծնունդ)
Մարքու Օլպէք (Օրկիթ, 1973ի ծնունդ)
Եորկըն Փեթերսըն (Բայըր Մունխեն, 1975ի ծնունդ)

ԼԻԲԱՆԱՆԻ ՖՈՒԹՊՈՒԼԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ԽՈՒՄԲԸ ԿԸ ՄԵԿՆԻ ԳԵՐՄԱՆԻԱ՝ 14-30 ՕԳՈՍՏՈՍԻՆ

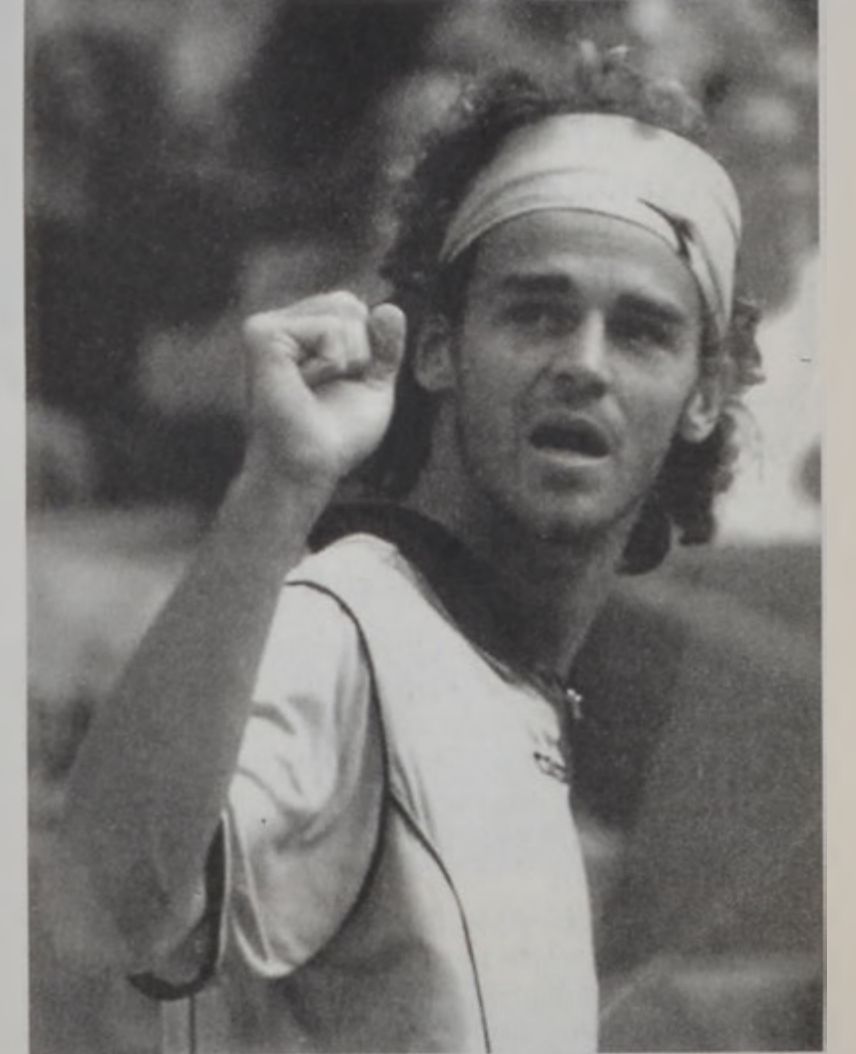
Լիբանանի ֆուտբոլի ֆեդերասիոնը կը հայտարարէ, որ յառաջիկայ 14-30 Օգոստոսին, ֆուտբոլի ազգային խումբը կը մեկնի Գերմանիա մարզական բաժնակորմի մը համար, որուն ընթացքին կ'ունենան նաեւ բարեկամական 4 մրցումներ:

Այս բոլորին մէջ յազմանշակներ այն է, որ Լիբանանի խումբը Գերմանիա կը մեկնի գերմանական ֆեդերասիոնին հրաւերով: Վերջինս սրանման է բոլոր փետակի նիւրական հոգածուրիները: Ասիական լաւագոյն կը փաստէ երկու երկիրներուն ֆեդերասիոններուն միջեւ անկեղծ ու սիրալիր յարաբերութիւնը, որ գոյութիւն ունի երկար պատմէ ի վեր: Լիբանանի ֆեդերասիոնը յարուն շնորհակալութիւն կը յայտնէ այս դարպիին համար, ինչպէս նաեւ մեծ հաճոյքով կ'ընդառայէ հրաւերին:

Միւս կողմէ, ֆեդերասիոնը կը հայտարարէ, որ Գերմանիոյ արդիւններուն հիման վրայ է, որ Լիբանան ոլիպի կազմէ 22 հոգինոց իր վերջնական կազմը, որ ոլիպի մասնակցի Ասիոյ 2000ի մրցաշարքին, որ առաջին անգամ ըլլալով փեդի ոլիպի ունենայ Լիբանանի մէջ, յառաջիկայ Հոկտեմբերին:

ԹԵՆԻՍ. «ՌՈՒՆ ԿԱՐՈՍ» ՄՐՅԱՇԱՐՔ

ՔՈՒՐՏԵՆ ՅԱՂԹԵՑ ԲԱՅԵԼՆԻՔՈՎԻ ԵՒ ՀՍԱՄԻ ԿԻՍԱՒԱՐՏԱԿԱՆԻՆ

Քուրտեն Նիկոլաի Բաֆելնիքովի դէմ յաղթանակի աւարտին

«Ռոլան Կարոս»ի քառորդ աւարտականին, երէկ, պրագայի Կոսթա Քուրտեն Նիկոլաի դէմ երկար մրցումի մը պարտութեան մատնեց ուսուցիչ Քաֆելնիքովի (6-3, 3-6, 4-6, 6-4, 6-2) եւ հասաւ կիսաւարտականին: Մրցումին արդիւնքը յաւաքոյն կ'ապացուցէ երկու կողմերուն համահաւասար մակարդակը, ինչպէս նաեւ հարազատութիւնը կը յուշէ, թէ որքան սուր եղաւ պայքարը Հոգածածկ դաշտի վրայ վարպետ այս երկու մարպիկներուն միջեւ:

Միւս կողմէ, «սպանական» քառորդ աւարտականի այլ մրցումի մը, Խուան Քարոս Ֆերերոս 6-4, 6-4 եւ 6-2 արդիւնքով պարտութեան մատնեց ազգային Ալբարթ Քորեթիան եւ իր կարգին հասաւ կիսաւարտականին: Աղջկանց քառորդ աւարտականի չորս հանդիպումները եղան հետաքրքրական: Ամէնէն «գորտեր» ճակատութիւն տեղի ունեցաւ ֆրանսացի Մարի Փիլիպի եւ ամերիկացի Մոնիքա Սելէշի միջեւ, որ աւարտեցաւ ֆրանսացիին յաղթանակով՝ 4-6, 6-3, 6-4 արդիւնքով: Աշխարհի թիւ 1-ը՝ գոլֆերիացի Մարթինա Հինկիսի յիշարաւ տապալեց ամերիկացի Չանտա Ռուպինը՝ 6-1, 6-3, մինչ սպանացիները Արանչա Սանչես - Վիլպարիս եւ Քոնչիթա Մարթինէս յաջորդաբար տապալեցին Վենըս Ռաիլիման (Մ. Ն.) ու Մարթա Մարերոն (Սպանիա): Սանչես յաղթեց 6-0, 1-6 եւ 6-2, իսկ Մարթինէս՝ 7-6 եւ 6-1 արդիւնքով:

ՄԱՐԱՏՈՆԱ ԹԼԵՒԻ ԿՍՊԱՐԻՆԻ, ԲԱՅՅ ԱՐԺԱՆԹԻՆ ՊԻՏԻ ԶՎԵՐԱԴԱՆՆԱՅ ՏԱԿԱԻՆ

Մարատոնա՝ ինքնաշարժից մէջ

Աշխարհի ֆուտբոլի բոլոր ժամանակներու մեծագոյն աստղերէն՝ արժանթինցի Տիեկո Մարատոնա թէլեֆուտբոլի մէջ յաւանական լուսավորած է եւ հետզհետէ կ'ապաքինի, այսուհանդերձ տակաւին կանուխ է անոր հայրենիք վերադարձը, կը յայտնէ անոր բոլիվը՝ Ալֆրետո Քահէլ:

33 տարեկան Մարատոնա ֆուտբոլի մէջ վեց ամիսէ ի վեր կը բոլորէ ապաքինման շրջանը՝ թմրամոլներու յատուկ բուժարանի մը մէջ: Անոր առողջութիւնը քայքայուած էր թմրեցուցիչի գործածութենէն, բայց այժմ ամէն հաւաստիք կայ, որ ան ապաքինած է մեծապէս: Քուպայի (մայրաքաղաք Զաւանայի մէջ արուարձանին մէջ) այս հիւանդանոց - բուժարանը, որ կը վայելէ աշխարհահռչակ համբաւ, պաշտօնական հաղորդագրութեամբ մը կը տեղեկացնէ, որ արժանթինցի աստղը շատ լաւ վիճակի մէջ է այժմ: Ան 12 փոփոխմամբ կորսնցուցած է իր կշիռը, աւտոբեյ մարզանքներու կ'ենթարկուի եւ բուժարան ժամանումն է ի վեր (Յունտար 14) թմրեցուցիչի ձեռքէ զարկած ընաւ, կ'ըսէ հաղորդագրութիւնը:

Վերջապէս, ֆուտբոլի նախագահ Ֆիտիլ Քասթրո յաճախ կ'այցելէ Մարատոնայի եւ մտնէ կը հետեւի անոր իրապիտանին, կ'ըսեն ակնատեսները: Մանսթէ, որ Մարատոնա ֆուտբոլ հասած էր՝ Քասթրոյի անձնական հրահրով: Անոնք մտերմներ են աւելի քան տասը տարի ի վեր:

